

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра економіки праці та менеджменту

«До захисту в ЕК»

«До захисту допущено»

Директор інституту

Завідувач кафедри

_____ Олег ШЕРЕМЕТ
(підпис) (ім'я та прізвище)

_____ Тамара БЕРЕЗЯНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

« ___ » _____ 2025 р.

« ___ » _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності _____ 073 «Менеджмент» _____
(код та спеціальності)

освітньо-професійної програми «Менеджмент» _____

на тему: «Формування плану виробництва та реалізації продукції підприємства»

Виконала: здобувачка 5 курсу, групи ЗМН-5-5

Мосьпан Валерія Миколаївна

_____ (підпис)

Керівник к.е.н., доц. Рибачук-Ярова Тетяна Володимирівна

_____ (підпис)

Рецензент _____

(ім'я та прізвище)

_____ (підпис)

Я як здобувачка Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавала і не одержувала недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувачка _____

(підпис)

Київ – 2025 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра економіки праці та менеджменту
Освітній ступінь бакалавр
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Освітньо-професійна програма «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки
праці та менеджменту

_____ Тамара БЕРЕЗЯНКО

«30» серпня 2024 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

_____ Мосьпан Валерії Миколаївни

1. Тема роботи «Формування плану виробництва та реалізації продукції підприємства»

керівник роботи Рибачук-Ярова Т.В., к.е.н., доцент

затверджені наказом закладу вищої освіти від 30.08.2024 р. № 669-КС.

2. Строк подання здобувачем роботи 28 січня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні акти, аналітичні та статистичні матеріали стосовно теми роботи, бухгалтерська, статистична звітність та аналітичні матеріали ТДВ «Яготинський маслозавод»

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Розділ 1. Теоретичні та методичні засади формування плану виробництва та реалізації продукції підприємства

Розділ 2. Дослідження діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод».

Розділ 3. Удосконалення плану виробництва та реалізації продукції підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу Результати дослідження знайшли відображення у 9 рисунках та 17 таблиця ілюстративного матеріалу.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	Завдання Прийняв

7. Дата видачі завдання 30 серпня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Збір та вивчення джерел інформації для написання кваліфікаційної роботи. Складання бібліографії наукових джерел	01.10.2024 р.	
2	Розроблення та затвердження плану роботи керівником кваліфікаційної роботи і керівником проектної групи	08.10.2024 р.	
3	Робота над вступом до кваліфікаційної роботи	15.10.2024 р.	
4	Підготовка першого розділу, висновків до нього та подання його керівнику	01.11.2024 р.	
5	Підготовка другого розділу, висновків до нього та подання його керівнику	18.11.2024 р.	
6	Підготовка третього розділу, висновків до нього та подання його керівнику	05.12.2025 р.	
7	Підготовка висновків до роботи та подання його керівнику	23.12.2024 р.	
8	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	02.01.2025 р.	
9	Остаточне оформлення роботи. Формування проекту доповіді, ілюстративного матеріалу. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	08.01.2025 р.	
10	Подання завершеної роботи на розгляд комісії з попереднього захисту	14.01.2025 р.	
11	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри та подача електронного варіанту роботи для перевірки на плагіат	28.01.2025 р.	
12	Захист кваліфікаційної роботи	Згідно графіку захисту	

Здобувачка

_____ (підпис)

Валерія МОСЬПАН

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Тетяна РИБАЧУК-ЯРОВА

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

У випускній роботі розглянуто теоретичні та методичні засади формування плану виробництва та реалізації продукції підприємства. У роботі висвітлено сутність, мету, принципи та етапи планування виробництва, а також методичні підходи до розрахунку обсягів виробництва та реалізації продукції.

Для оцінки доцільності запропонованих заходів було проаналізовано діяльність ТДВ «Яготинський маслозавод» з урахуванням сучасного стану молочної галузі України. У дослідженні було розглянуто процес формування плану виробництва та реалізації продукції на підприємстві, визначено його основні проблеми та запропоновано шляхи їх вирішення.

На основі проведеного аналізу розроблено програму удосконалення плану виробництва та реалізації продукції підприємства. Запропоновано впровадження нового продукту — вершкового масла із додатковими смаковими характеристиками (базиліком, паприкою, часником і кропом). Обґрунтовано доцільність цього заходу через прогнозоване зростання обсягів реалізації, покращення фінансових показників та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Розрахунки демонструють економічну вигідність запропонованих заходів, включаючи зростання чистого доходу та прибутку підприємства, оптимізацію витрат і підвищення продуктивності праці. Управлінсько-організаційне забезпечення впровадження програми гарантує її успішну реалізацію.

Кваліфікаційна робота складена на 92 сторінках (без урахування додатків), містить 22 таблиці, 14 рисунків.

Ключові слова: планування виробництва, реалізація продукції, економічна ефективність, молочна галузь, конкурентоспроможність.

ANNOTATION

The thesis examines the theoretical and methodological foundations of production and sales planning for enterprises. The study highlights the essence, purpose, principles, and stages of production planning, as well as methodological approaches to calculating production volumes and sales.

To assess the feasibility of the proposed measures, the activities of PJSC "Yahotynsky Butter Plant" were analyzed, considering the current state of Ukraine's dairy industry. The research examined the process of forming production and sales plans at the enterprise, identified its main challenges, and proposed solutions.

Based on the analysis, a program for improving production and sales planning at the enterprise was developed. The introduction of a new product — butter with additional flavors (basil, paprika, garlic, and dill) — was proposed. The feasibility of this initiative is substantiated by the expected increase in sales volumes, improved financial performance, and enhanced competitiveness of the enterprise.

Calculations demonstrate the economic viability of the proposed measures, including an increase in net income and profit, cost optimization, and improved labor productivity. The managerial and organizational support for implementing the program ensures its successful realization.

The final work is composed of 92 pages (excluding appendices), includes 22 tables, and 14 figures.

Keywords: production planning, sales realization, economic efficiency, dairy industry, competitiveness.

ЗМІСТ

Вступ.....	7
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПЛАНУ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1. Сутність та мета планування виробництва та реалізації продукції	11
1.2. Принципи та етапи формування плану виробництва та реалізації продукції.....	18
1.3. Методичні підходи до розрахунку обсягів виробництва та реалізації продукції	23
Висновки до розділу 1.....	34
Розділ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»	36
2.1. Аналіз ринку молочної галузі України.....	36
2.2. Загальна характеристика діяльності підприємства.....	46
2.3. Дослідження формування плану виробництва та реалізації продукції на підприємстві.....	59
Висновки до розділу 2.....	63
Розділ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ПЛАНУ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА ПІДПРИЄМСТВА.....	65
3.1. Програма діяльності підприємства з удосконалення плану виробництва та реалізації продукції	65
3.2. Обґрунтування доцільності впровадження нового продукту	67
3.3. Управлінсько-організаційне забезпечення виконання програми та впровадження обґрунтованого заходу.....	79
Висновки до розділу 3.....	83
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	89
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасні умови розвитку економіки вимагають від підприємств адаптації до динамічно змінюваних ринкових умов, підвищення ефективності виробничих процесів та оптимізації управлінських рішень. Однією з ключових проблем українських підприємств є низький рівень конкурентоспроможності, що впливає на їх здатність витримувати конкуренцію як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Основними причинами цього є недостатня увага до ефективного планування виробництва та реалізації продукції, слабе використання сучасних методів управління ресурсами, а також нездатність швидко адаптуватися до змін у споживчих перевагах і ринкових трендах.

Формування ефективного плану виробництва та реалізації продукції є критичним інструментом для забезпечення стабільного розвитку підприємства. Від оптимізації цих процесів залежить ефективність використання ресурсів, своєчасне реагування на зміну попиту, збільшення обсягів продажу та підвищення прибутковості підприємства. В умовах зростання глобалізації та посилення конкуренції на міжнародному рівні, правильне планування дозволяє підприємствам не тільки зберігати свої позиції на ринку, але й успішно конкурувати з іноземними компаніями.

Успішне формування плану виробництва та реалізації продукції допомагає підприємствам своєчасно реагувати на коливання споживчого попиту, що є ключовим фактором у досягненні конкурентної переваги. Більш того, вдосконалення підходів до формування планів дозволяє підвищити ефективність управління виробничими ресурсами, оптимізувати логістичні процеси та забезпечити своєчасну поставку продукції на ринок. Враховуючи потребу в покращенні якості продукції та зниженні виробничих витрат, розробка комплексного плану виробництва є нагальною задачею для кожного підприємства.

Тема формування плану виробництва та реалізації продукції є однією з ключових у забезпеченні ефективної діяльності підприємства та його конкурентоспроможності на ринку. Багато науковців і фахівців досліджували цю проблему з різних аспектів. Зокрема, дослідженням процесів планування виробництва займалися такі вчені, як Вейкрута Л.С., який вивчав теоретичні засади побудови виробничих процесів на підприємствах; Гаркавенко С.С. – його праці стосуються організаційних та стратегічних аспектів управління виробництвом і реалізацією продукції; Бандура З.Л. зосереджував увагу на ефективності виробничих процесів та їх впливі на конкурентоспроможність підприємства. Також Виноградська А.М. досліджувала проблеми адаптації підприємств до змін ринкових умов і вдосконалення підходів до планування ресурсів.

Проте, попри значну кількість наукових праць, залишається ряд питань, які ще не досліджені або потребують подальшого вдосконалення. Недостатньо розглянуті питання інтеграції сучасних цифрових технологій у процес формування планів виробництва та реалізації продукції, що є надзвичайно актуальним у контексті цифрової трансформації підприємств. Також не досліджено в повному обсязі вплив глобальних змін, таких як коливання ринкових умов, на процеси планування, що може допомогти підприємствам ефективніше адаптуватися до ринкових викликів.

Відсутність систематизованих підходів до оцінки ризиків, пов'язаних з плануванням виробництва, а також недостатнє вивчення механізмів взаємодії між виробничими і маркетинговими підрозділами для забезпечення ефективної реалізації продукції, залишають відкритими важливі аспекти цього питання. Отже, дослідження і розробка нових підходів до формування плану виробництва та реалізації продукції є актуальними для підвищення конкурентоспроможності підприємств в сучасних умовах ринкової економіки.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних основ формування плану виробництва та реалізації продукції підприємства та обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності його діяльності.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

- визначити сутність та мету планування виробництва та реалізації продукції;
- визначити принципи та етапи формування виробничого плану;
- узагальнити методичні підходи розрахунку обсягів виробництва та реалізації продукції;
- провести аналіз галузі та міжнародного конкурентного середовища;
- надати загальну характеристику ТДВ «Яготинський маслозавод»;
- дослідити формування виробництва та реалізації продукції на підприємстві;
- розглянути програму оптимізації виробничого плану підприємства;
- обґрунтувати доцільність впровадження нових технологій для підвищення ефективності виробництва;
- розробити управлінсько-організаційне забезпечення виконання програми та впровадження обґрунтованого заходу.

Об'єктом дослідження є процеси формування плану виробництва та реалізації продукції підприємства.

Предметом дослідження в кваліфікаційній роботі є сукупність теоретичних, методичних та практичних підходів щодо формування плану виробництва та реалізації продукції підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод».

Сферою застосування є підприємство ТДВ «Яготинський маслозавод».

У роботі було використано різні *методи дослідження*, такі як економічний аналіз для оцінки ринкових умов та внутрішніх ресурсів підприємства; системний підхід для вивчення процесів планування виробництва та реалізації продукції; метод прогнозування для аналізу можливих змін попиту на продукцію; статистичні методи для вивчення тенденцій на ринку та ефективності виробничих процесів; графічні методи для візуалізації даних щодо виробничих показників та обсягів реалізації.

Для написання кваліфікаційної роботи було використано наукові праці вітчизняних та закордонних учених з формування виробничого плану підприємства, законодавчі та нормативно-правові документи, що регулюють діяльність підприємств, статистичну та фінансову звітність підприємства, періодичні видання, інформаційно-аналітичні матеріали та Інтернет-ресурси.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПЛАНУ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність та мета планування виробництва та реалізації продукції

Тема формування плану виробництва та реалізації продукції є однією з ключових у забезпеченні ефективної діяльності підприємства та його конкурентоспроможності. Її актуальність зумовлена необхідністю оптимального використання ресурсів, адаптації до змін ринкових умов та забезпечення стабільного фінансового результату. Багато науковців вивчали цю тему, акцентуючи увагу на різних аспектах планування.

Вейкрута Л.С. зробив вагомий внесок у розвиток теоретичних засад побудови виробничих процесів. Його дослідження зосереджені на питаннях формування ефективної структури виробництва, що враховує як внутрішні, так і зовнішні чинники. Науковець розробив модель інтегрованого підходу до планування, яка дозволяє враховувати економічні, технологічні та екологічні аспекти[2, с. 144]

Гаркавенко С.С. займався організаційними та стратегічними аспектами управління виробництвом і реалізацією продукції. Його праці містять рекомендації щодо підвищення ефективності використання виробничих потужностей, оптимізації ланцюгів постачання та збуту. Він підкреслював важливість синхронізації планування виробництва з прогнозами попиту[5, с. 174]

Бандура З.Л. досліджував ефективність виробничих процесів та їхній вплив на конкурентоспроможність підприємств. Він запропонував систему показників для оцінки продуктивності виробництва, яка допомагає виявляти «вузькі місця» та підвищувати ефективність використання ресурсів.

Його роботи є цінними для підприємств, які прагнуть удосконалити процеси в умовах обмеженості ресурсів[1, с. 87]

Виноградська А.М. вивчала проблеми адаптації підприємств до змін ринкових умов і вдосконалення підходів до планування ресурсів. Її дослідження акцентують увагу на стратегічному плануванні та важливості гнучкості виробничих процесів. Вона розробила інструменти для оцінки ризиків і можливостей у процесі виробничого планування[3, с. 55]

Автори навчального посібника «Організація та планування виробництва» [18] підкреслюють, що ефективна організація, планування та управління виробництвом неможливі без вивчення основ моделювання та узагальнення досвіду передових вітчизняних і зарубіжних підприємств.

Автори підручника «Організація виробництва» [19] наголошують на важливості оптимальних кількісних та якісних залежностей виробничих процесів, які є вихідною інформацією для планування роботи підприємства і його підрозділів.

Автори [22] визначають, що планування забезпечує реалізацію загальної стратегії та вироблених політик у напрямках діяльності підприємства шляхом визначення та узгодження необхідних процесів, ресурсів і заходів.

Планування — найважливіший економічний метод управління, основний засіб використання економічних законів у процесі господарювання[20]

Планування — один із найважливіших процесів, що забезпечують ефективну діяльність підприємства. Це управлінська функція, суть якої полягає у визначенні стратегії розвитку та завдань для кожного з підрозділів і структур, виконання яких необхідно для проходження обраної стратегії[21]

Загалом, ці науковці зробили вагомий внесок у розвиток методології планування виробництва та реалізації продукції. Їхні роботи забезпечують теоретичну базу для розробки практичних рекомендацій, які дозволяють підприємствам ефективніше працювати в умовах сучасного ринку.

Вивчення їхніх напрацювань є основою для вдосконалення підходів до управління виробничими процесами та стратегічного розвитку підприємств.

Планування продукції є одним із ключових напрямів діяльності підприємств, адже воно забезпечує ефективність їх функціонування, підтримання якості продукції та досягнення стратегічних цілей. Від якості планування залежать економічна стабільність підприємства, його здатність адаптуватися до ринкових умов і забезпечувати необхідний рівень конкурентоспроможності.

Планування виробництва продукції є управлінським процесом, у рамках якого здійснюється обґрунтування обсягів виробництва, виходячи з попиту на ринку, впливу зовнішніх факторів і наявних ресурсів. Цей процес охоплює встановлення планових кількісних і якісних показників, а також розробку комплексу заходів, необхідних для досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства. Під час планування випуску продукції вирішуються такі основні завдання[7, с. 66]:

- визначення та обґрунтування оптимальної структури виробництва з метою раціонального використання ресурсів, які є в розпорядженні підприємства;
- виробництво затребуваних видів продукції, які відповідають сучасним стандартам якості, безпеки та є економічно вигідними;
- дотримання виконання договірних зобов'язань із реалізації продукції;
- забезпечення соціальних гарантій для працівників підприємства.

Планування виробництва включає різні види, серед яких перспективне, річне та оперативне. Для кожного виду формується своя система планів, яка враховує специфіку діяльності підприємства, його стратегічні цілі та ринкові умови.

Перспективне планування орієнтоване на довгострокові цілі підприємства та визначає основні напрямки розвитку виробництва. Річне планування деталізує завдання на короткострокову перспективу, враховуючи поточні ресурси та прогнозовані зміни на ринку. Оперативне планування,

своєю чергою, спрямоване на координацію поточних виробничих процесів, швидке реагування на зміни попиту та раціональне використання ресурсів.

Таким чином, планування виробництва продукції відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності та розвитку підприємства, дозволяючи йому ефективно використовувати свої ресурси, адаптуватися до змін зовнішнього середовища та задовольняти потреби споживачів.

Основне завдання, що стоїть перед керівництвом виробничого підприємства, - максимально ефективно використання наявних у його розпорядженні виробничих, людських і фінансових ресурсів. Продукція повинна виготовлятися з мінімальними витратами і в повному обсязі задовольняти попит - відповідати потребам замовників, вироблятися своєчасно і в достатній кількості[20, с. 222]

Досягнення будь-якої мети починається з аналізу того, що необхідно зробити, у які строки та з використанням яких ресурсів. Сутність планування полягає в постановці чітких цілей, визначенні засобів для їх реалізації та послідовності дій, а також у співвіднесенні цілей із доступними можливостями й ресурсами.

Функціонування підприємства неможливе без ефективного планування. Непродумане прагнення до отримання прибутку може швидко привести до краху. На етапі створення підприємства та під час його діяльності слід чітко визначати цілі, розраховувати потреби у фінансових, матеріальних, трудових та інтелектуальних ресурсах, а також оцінювати ефективність їх використання.

Планування – це процес, що включає визначення стратегічних цілей підприємства, оптимальних методів їх досягнення та забезпечення ресурсами, орієнтуючись на організаційне середовище.

Результатом планування є створення плану, що забезпечує досягнення поставлених цілей через ефективне використання ресурсів і виконання конкретних завдань.

План – це основний документ, що визначає порядок дій для досягнення цілей. Він містить інформацію про необхідні ресурси, заходи, терміни та обсяги виконання робіт, включаючи виробництво й реалізацію продукції.

Процес планування має циклічний характер: аналіз попередньої діяльності, обробка інформації, постановка завдань, розробка варіантів рішень, їх оцінка та затвердження, виконання запланованих заходів, оцінка результатів і коригування.

Зворотній зв'язок у цьому процесі забезпечує постійне вдосконалення планової структури.

Сутність планування. Це процес попереднього прийняття рішень, спрямованих на досягнення визначених цілей у майбутньому. Планування виконує роль інструменту для уникнення помилок і ефективного використання ресурсів. Воно адаптує діяльність підприємства до змін у зовнішньому середовищі, дозволяючи уникати непередбачуваних ситуацій, що виникають через вплив взаємопов'язаних факторів.

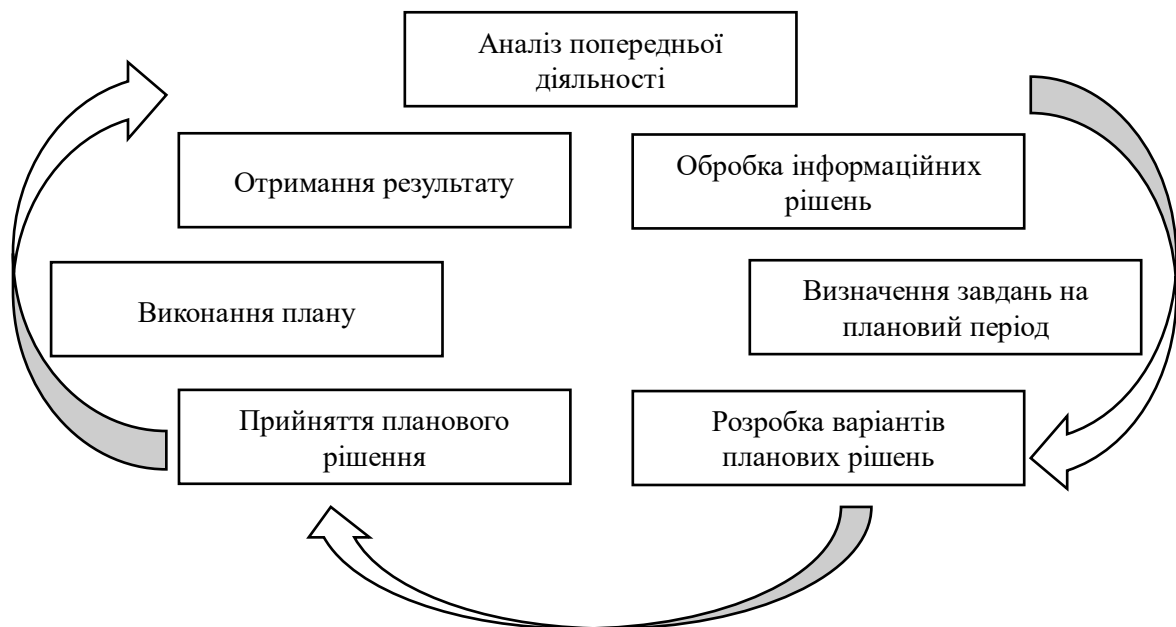

Рис. 1.1. Цикл планування

Джерело: [12, с. 6]

Планування має бути достатньо гнучким для реагування на динамічні зміни як всередині організації, так і зовні. Це забезпечується постійним коригуванням планів та їх відповідністю актуальним умовам.

Роль планування. Воно сприяє створенню умов для успішної діяльності підприємства, забезпечуючи стабільність у короткостроковій перспективі та стратегічний розвиток у довгостроковій.

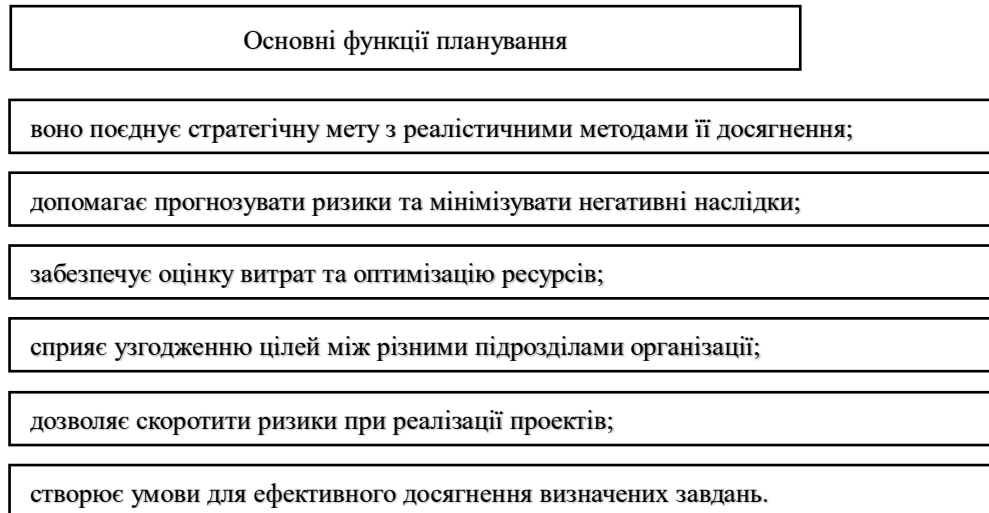

Рис. 1.2 Основні функції планування

Джерело: [12, с. 7]

Директивне планування базується на використанні адміністративних методів для розробки та виконання планів. Цей підхід включає чітке регламентування дій через накази, розпорядження та контроль їх реалізації.

Під час індикативного планування державні органи управління встановлюють ключові економічні орієнтири, які враховують інтереси суспільства, окремих регіонів і кожного суб'єкта ринку, незалежно від форми власності. Головна мета держави — мотивувати підприємства та регіони активно долучатися до виконання важливих суспільних завдань.

На відміну від директивного, індикативне планування передбачає обмежений набір завдань, обов'язкових до виконання, і носить здебільшого рекомендаційний характер. Держава зберігає інструменти прямого і непрямого

регулювання у формі пільг, ліцензій, квот, податкових послаблень і бюджетних дотацій.

Ключові завдання індикативного планування включають:

- інформування економічних суб'єктів щодо перспектив соціально-економічного розвитку;
- непрямий вплив на економіку за допомогою фінансово-кредитних і податкових механізмів;
- реалізацію державного впливу на економічні процеси через використання бюджетних коштів і створення цільових комплексних програм;
- визначення мінімальних і максимальних рівнів планових показників (індикаторів).

Ефективне впровадження індикативного планування можливе лише за умов правового забезпечення економічного розвитку, узгодженості між економічною політикою уряду та змістом планів, а також створення мотивації для суб'єктів господарювання, що сприятиме досягненню поставлених цілей. Також необхідно дотримуватися законності як з боку державних органів, так і самих суб'єктів економіки.

Директивна форма планування застосовується у випадках, коли держава через органи влади визначає конкретні завдання з чітко встановленими обсягами, термінами виконання і відповідальними особами, забезпечуючи контроль за їх реалізацією. Це особливо актуально під час надзвичайних ситуацій, таких як військові конфлікти чи природні катаклізми. У звичайних умовах застосовується індикативна форма, де держава лише окреслює основні індикатори соціально-економічного розвитку та стимулює їх реалізацію через прямі й непрямі регулюючі заходи.

1.2. Принципи та етапи формування плану виробництва та реалізації продукції

Управлінський процес завжди охоплює п'ять базових функцій: планування, організація, контроль, мотивація та координація. Планування виступає не лише ключовим елементом управління, але й окремою дисципліною, яка ґрунтується на певних методологічних принципах та засадах.

Основи сучасного підходу до планування були закладені французьким теоретиком Анрі Файолем, який є засновником класичної адміністративної школи управління. Він визначив такі принципи планування: єдність, адаптивність, точність, постійність і необхідність. Згодом американський економіст Рассел Акофф доповнив ці ідеї, уточнивши важливий принцип участі, що відіграє значну роль у процесах планування організаційної діяльності.

Принцип єдності наголошує на необхідності гармонізації всіх планів підприємства, включаючи виробничі, фінансові, плани витрат та реалізації. Ця узгодженість повинна бути також пов'язаною із загальною стратегією соціально-економічного розвитку компанії. Взаємозв'язок між окремими планами дозволяє коригувати показники одного з них, якщо в іншому відбулися зміни, створюючи єдину інтегровану систему.

Цей підхід базується на тому, що підприємство розглядається як складна, взаємопов'язана система з такими характеристиками:

- багаторівнева структура, що включає різноманітні підрозділи;
- взаємодія між підрозділами як на вертикальному, так і на горизонтальному рівнях управління;
- спільна стратегія розвитку, орієнтована на досягнення загальних економічних цілей компанії.

Цей метод забезпечує гармонійність та узгодженість усіх елементів діяльності підприємства.

На горизонтальному рівні підприємство складається з функціональних підрозділів, які перебувають на одному рівні управління. Серед них можуть бути такі відділи, як маркетинг, виробничі цехи, фінанси, постачання чи підрозділи інформаційних технологій.

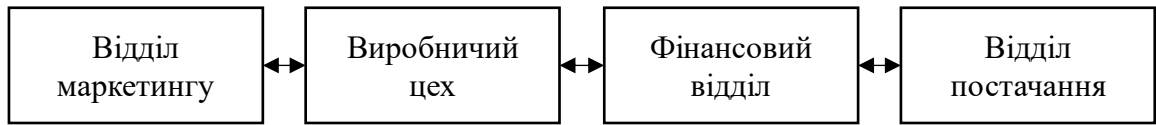

Рис. 1.3 Горизонтальний рівень взаємодії підрозділів підприємства

Джерело: [12, с. 23]

Вертикальний рівень складається зі структурних одиниць різних рівнів згідно управлінської ієрархії підприємства (рис. 1.4).

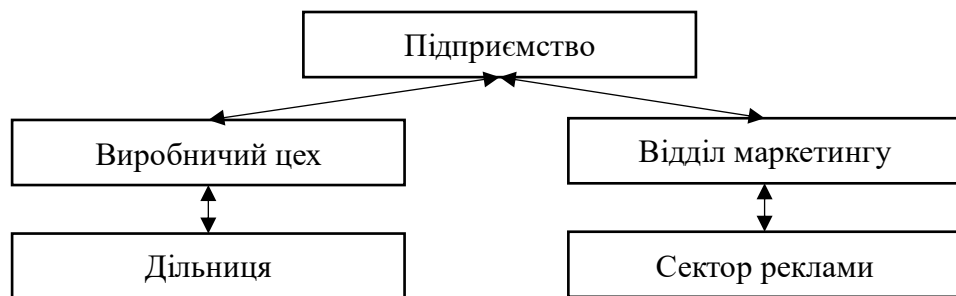

Рис. 1.4. Вертикальний рівень взаємодії підрозділів підприємства

Джерело: [12, с.23]

Взаємодія підрозділів на горизонтальному рівні базується на принципі координації. Координація означає, що ефективне планування діяльності підрозділів одного рівня потребує їхнього тісного взаємозв'язку та синхронізації дій. Усі зміни, внесені до планів одного підрозділу, мають негайно враховуватися у планах інших. У разі виникнення труднощів у роботі одного підрозділу, їх вирішення повинно здійснюватися колективно, із залученням ресурсів інших підрозділів. Цей підхід забезпечує як ефективність планів окремих структур, так і загального плану роботи підприємства.

На вертикальному рівні взаємодія підрозділів, тобто між різними ієрархічними рівнями управління, відбувається через інтеграцію.

Інтеграція передбачає, що план кожного підрозділу є складовою частиною загального плану підрозділу вищого рівня, а також плану підприємства в цілому. В окремих випадках певні заходи, заплановані на одному рівні, можуть створювати труднощі для інших рівнів. Вирішення цих проблем може вимагати змін у загальній стратегії підприємства, що дозволяє зберігати баланс між рівнями управління та підвищувати ефективність їхньої діяльності.

Таблиця 1.1

Принципи планування

Принцип	Опис
<i>1</i>	<i>2</i>
Принцип безперервності	Планування виконується безперервно протягом господарського циклу, забезпечуючи узгодженість стратегічних, тактичних і оперативних планів.
Принцип гнучкості	Передбачає створення умов для адаптації планів у відповідь на зміни факторів зовнішнього або внутрішнього середовища, уникаючи ризиків.
Принцип точності	Фокусується на врахуванні реальних умов і ресурсів, забезпечуючи високу відповідність планів реальності для досягнення максимальної ефективності.
Принцип участі	Акцентує увагу на залученні персоналу до планування, сприяючи колективній відповідальності та підвищуючи ефективність реалізації планів.
Принцип необхідності	Визначає обов'язковість розробки планів для уникнення перешкод та забезпечення досягнення поставлених цілей через раціональний розподіл ресурсів.
Принцип альтернативності	Передбачає розробку кількох альтернативних варіантів плану, серед яких обирається найкращий.
Принцип цілеспрямованості	Спрямовує процес планування на досягнення конкретної мети.
Принцип пріоритетності	Орієнтує планування на найважливіші напрями, враховуючи обмеженість ресурсів та необхідність оперативного вирішення ключових проблем.
Принцип комплексності	Розглядає об'єкт планування у взаємозв'язку з іншими процесами, враховуючи комплекс впливів на результати діяльності підприємства.
Принцип науковості	Забезпечує відповідність планів об'єктивним законам розвитку суспільства через використання наукових інструментів.

Продовження таблиці 1.1

1	2
Принцип оптимальності	Передбачає вибір найбільш раціонального варіанту плану з кількох альтернатив для підвищення ефективності виробництва.
Принцип збалансованості	Передбачає встановлення необхідної відповідності між взаємозв'язками розділів і показників плану, потребами в ресурсах та їх наявністю.
Принцип адекватності об'єктивним закономірностям розвитку	Включає виявлення та оцінку стійких тенденцій розвитку об'єкта планування і його взаємозв'язків, що базуються на ринкових умовах та організаційній структурі.
Принцип ефективності	Передбачає розробку варіанту плану, що забезпечує найбільший економічний ефект при обмежених ресурсах, із порівнянням результатів із запланованими нормативами.

Джерело: [12, с. 23-27]

Різноманіття заходів, пов'язаних із плануванням, а також значна кількість осіб, які залучені до цих процесів, разом із тісною взаємозалежністю різних розділів планів, обумовлюють потребу у використанні різних організаційних форм і підходів. Це включає структурування процесу планування на підприємствах. Організація планування передбачає чітке визначення часових і просторових меж, в межах яких виконуються завдання зі складання, координації, затвердження планів, розподілу завдань і контролю за їх виконанням.

Ефективність такого підходу забезпечується через наступні дії[8, с. 32]:

- врахування всіх об'єктів планування і контроль відповідності цих об'єктів загальній системі планування;
- надання необхідної вихідної інформації суб'єктам планування, зокрема прогнозів, нормативних документів та інструкцій;
- створення графіку розроблення планових розділів, їхньої координації та затвердження.

На рівні підприємства внутрішні системи планування можуть використовувати різні методи та організаційні форми. Найбільш поширеними є синхронне та послідовне планування.

Синхронне планування передбачає одночасну розробку всіх етапів і розділів плану, що дозволяє оптимізувати процес та досягати максимальних результатів. Такий підхід враховує складні взаємозв'язки між плановими рішеннями, що дозволяє зменшити час на їх виконання. Проте це складний і трудомісткий процес, який вимагає додаткових розрахунків, тому застосовується рідше.

Послідовне планування акцентує увагу на поетапному вирішенні завдань, починаючи з найпріоритетніших. Інші розділи плану розробляються поступово, без взаємозалежності між етапами, що робить цей підхід більш гнучким, але менш інтегрованим.

Послідовне планування, на відміну від синхронного, є більш поширеним у практиці. Воно базується на поетапній координації дій у трьох аспектах[8, с. 34]:

- часовий (врахування періодів планування);
- функціональний (зв'язок між окремими відділами);
- ієрархічний (узгодження рішень між різними рівнями управління).

Часове планування[8, с. 34]:

- послідовне планування в часі – це створення окремих планів для кожного періоду. Показники попередніх планів стають базою для складання наступних;

- синхронне планування в часі – це створення загального плану для всього періоду з деталізацією результатів по окремих етапах;

Функціональне планування[8, с. 35]:

- функціонально-послідовне – це поступове узгодження планів підрозділів через декілька етапів координації;

- функціонально-синхронне – одночасне розроблення планів для всіх підрозділів з урахуванням їх взаємозв'язків.

Ієрархічне планування: цей підхід враховує рівні управління, де плани можуть формуватися «згори-вниз» або на основі інтеграції рішень різних рівнів.

Процес планування є ключовим елементом управління, що забезпечує узгодженість, ефективність та стратегічний розвиток підприємства. Різноманітність організаційних форм та методів планування, таких як синхронне, послідовне, функціональне та ієрархічне планування, дозволяє адаптувати процес до специфіки діяльності підприємства, його ресурсів і зовнішніх умов. Важливим аспектом є врахування взаємозв'язків між елементами планування, що сприяє інтеграції всіх рівнів управління.

Використання синхронного підходу забезпечує оптимальну координацію всіх етапів і розділів плану, тоді як послідовне планування дозволяє гнучко реагувати на зміни та поступово вирішувати нагальні завдання. Чітка координація в часовому, функціональному та ієрархічному аспектах дозволяє досягти гармонійного поєднання стратегічних і оперативних цілей підприємства.

Отже, ефективність планування залежить від вибору відповідної методики, дотримання принципів інтеграції, оптимізації та узгодженості, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності та сталому розвитку підприємства.

1.3. Методичні підходи до розрахунку обсягів виробництва та реалізації продукції

Процес підготовки виробництва в харчовій промисловості охоплює декілька основних етапів, які визначаються характером і специфікою виконуваних завдань. До ключових компонентів цього процесу належать дослідницький, конструкторський, виробничий, технологічний і економічний аспекти. Такий поділ забезпечує врахування особливостей виробничої

діяльності підприємств харчової галузі та їхніх потреб у створенні продукції високої якості.

Науково-дослідницька діяльність, інженерні розробки й організаційні заходи відіграють важливу роль у процесі підготовки виробництва. До цих заходів належать створення нових рецептур, оптимізація технологічних операцій, проектування способів і підходів до організації виробництва, проведення дегустаційних випробувань, а також оцінка економічної доцільності впровадження нових видів продукції.

Виробнича діяльність підприємства є його ключовою функцією, яка включає планування, організацію та управління процесами в просторі й часі. Ця діяльність характеризується системою показників, до яких належать рівень попиту на продукцію, обсяги виробництва, величина пропозиції, виробнича потужність підприємства, витрати на виробництво, ціни, потреба в ресурсах, інвестиціях і обсяги продажів.

Виробнича програма (або план виробництва і реалізації продукції) визначає номенклатуру та асортимент продукції заданої якості, а також обсяги виробництва у натуральному та вартісному виразах, які мають бути виготовлені й реалізовані в межах встановлених термінів. Формування такої програми базується на прогнозуванні попиту, раціональному використанні виробничих потужностей і перспективному плануванні, розробленому відповідно до стратегії розвитку підприємства.

Виробнича програма (або план виробництва й реалізації продукції) визначає асортимент і номенклатуру продукції, яку планується виготовити. Вона містить інформацію про обсяги продукції у натуральному та грошовому виразах, що повинні бути вироблені й реалізовані підприємством у встановлені терміни. Ця програма спрямована на максимальну відповідність попиту за умови оптимального та ефективного використання виробничих потужностей.

Її формування базується на перспективному плануванні виробництва продукції відповідно до стратегії розвитку підприємства.

Основною метою виробничої програми є задоволення потреб споживачів високоякісною продукцією, забезпечуючи при цьому повне використання ресурсів підприємства та досягнення максимального прибутку.

Програма є базою для:

- введення нових виробничих потужностей;
- визначення потреб у сировині та матеріалах;
- розрахунку чисельності персоналу;
- організації транспортних операцій.

Цей розділ тісно взаємопов'язаний із планами з праці та заробітної плати, витратами на виробництво, прибутком, рентабельністю, а також із фінансовим планом підприємства.

Структура виробничої програми включає два основні розділи:

1. План виробництва у натуральному виразі: містить фізичні показники обсягу виробництва продукції, які враховують номенклатуру, асортимент і якість виробів.

2. План виробництва у вартісному виразі: включає грошові показники, що відображають обсяги реалізованої, промислової та валової продукції.

Приймаючи рішення щодо видів і обсягів продукції, підприємству слід враховувати такі аспекти:

- рівень попиту на продукцію;
- пропозицію аналогічної продукції на ринку;
- динаміку цін;
- стан конкуренції;
- власні можливості, включаючи виробничу потужність, трудові, матеріальні та сировинні ресурси, а також потенційні інвестиційні ресурси.

Такий підхід забезпечує ефективне управління виробничими процесами й дозволяє підприємству досягати стратегічних і тактичних цілей у конкурентному середовищі.

Складання плану виробництва та реалізації продукції є складним і трудомістким процесом, оскільки він повинен враховувати широкий спектр чинників. Серед них — стан ринків збуту, рівень попиту на продукцію, наявність конкуренції, державні замовлення, укладені договори на постачання сировини та поточні виробничі потужності підприємства.

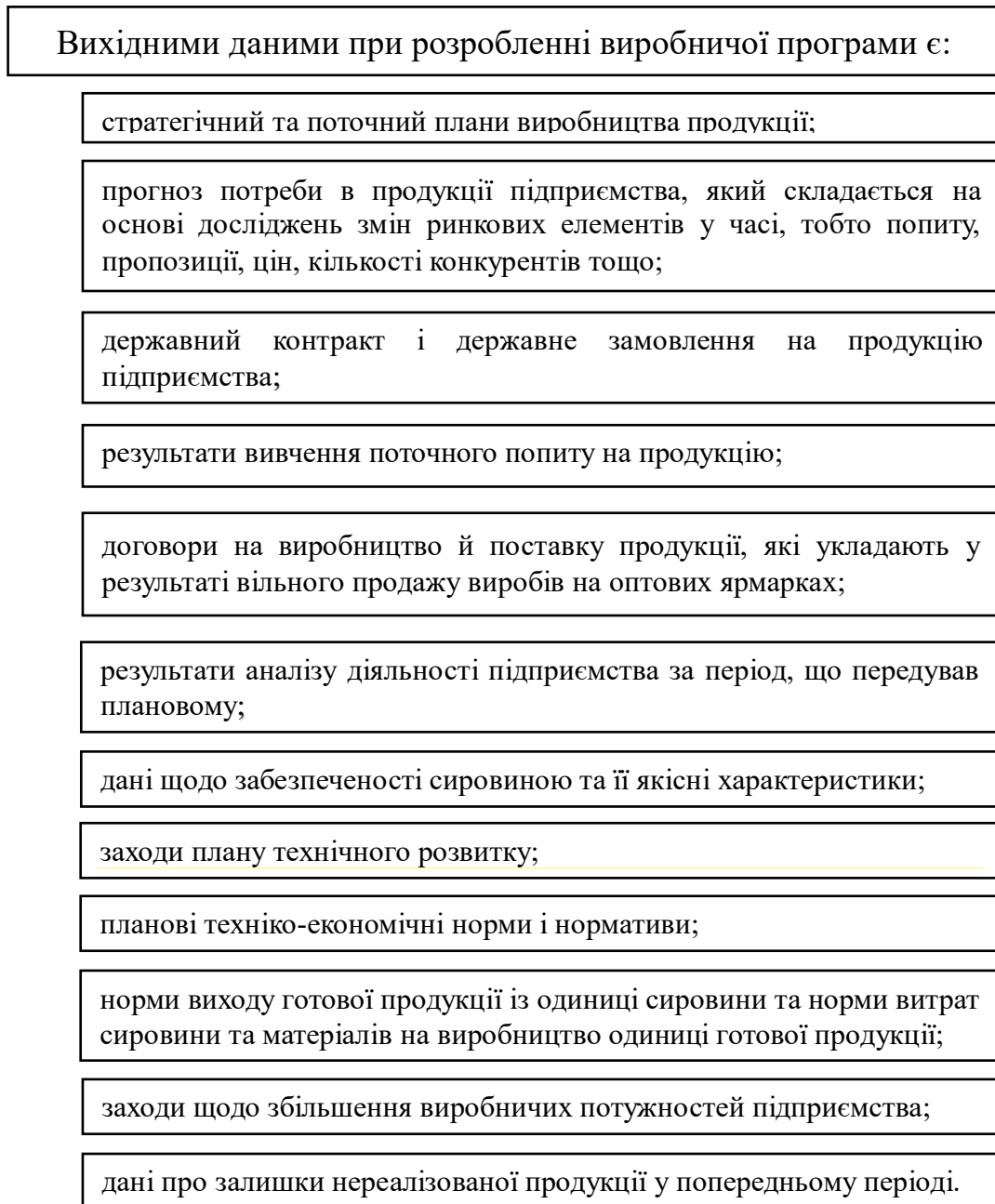

Рис. 1.5. Вихідні дані, які потрібні для розроблення виробничої програми

Джерело: [19]

Кожне підприємство формує виробничу програму індивідуально, орієнтуючись на власні ресурси та можливості. Основна мета — досягнення максимального економічного результату від господарської діяльності через ефективне використання доступних ресурсів та адаптацію до ринкових умов.

Таблиця 1.2

Послідовність раціональної розробки виробничої програми

Етап	Опис
1. Аналіз виконання плану виробництва за попередній період	Аналіз виконання плану за минулий період і визначення резервів для збільшення виробництва.
2. Визначення номенклатури й асортименту продукції	Встановлення номенклатури та асортименту продукції, дослідження ринків збуту.
3. Розрахунок виробничої потужності	Розрахунок можливостей підприємства щодо обсягів виробництва.
4. Розрахунок обсягу виробництва продукції в натуральному виразі	Розрахунок обсягів виробництва за груповим і повним асортиментом у натуральних одиницях.
5. Розрахунок обсягу виробництва продукції у вартісному виразі	Визначення обсягів виробництва продукції у грошовому виразі.
6. Оцінка виробничої програми	Аналіз ефективності виробничої програми через показники результативності.
7. Розробка заходів по реалізації програми	Розробка конкретних заходів для успішної реалізації запланованих обсягів.

Джерело: [23]

План виробництва та реалізації продукції формується на основі календарних періодів. Він складається як для підприємства в цілому, так і для окремих структурних підрозділів: цехів, відділень та ділянок.

На підприємствах харчової промисловості виробничу програму планується у таких вимірах: натуральному, умовно-натуральному, трудовому та вартісному.

- Натуральні показники відображають обсяги продукції у фізичних одиницях, що дозволяє визначити виробничі потужності, потребу в матеріально-сировинних ресурсах, а також сформулювати плани для основного та допоміжного виробництва. Вони сприяють узгодженню обсягів випуску окремих видів продукції з попитом на ринку.

На підприємствах із широким асортиментом продукції планування

виробництва починається із визначення внутрішньозаводської спеціалізації. Це означає закріплення за окремими цехами, дільницями та виробничими лініями конкретного асортименту продукції, який розробляється на основі маркетингових досліджень. Планування виробничої програми в натуральному вимірі враховує специфіку організації виробничих процесів у харчовій промисловості.

Залежно від способу отримання готової продукції підприємства харчової галузі поділяються на такі групи:

1. Підприємства, де технологічний процес базується на складанні готової продукції з різних компонентів. До цієї категорії належать виробництва кондитерських виробів, пиво-безалкогольних напоїв, сиркових мас тощо. Готова продукція створюється за допомогою складних фізико-хімічних, біологічних і мікробіологічних процесів.

2. Підприємства, де готову продукцію отримують шляхом вилучення цінних речовин із сировини. До них належать виробництва цукру-піску, рослинної олії, борошна, соків, виноматеріалів тощо. Для таких підприємств характерне отримання великої кількості побічної продукції чи відходів, які можуть використовуватися у подальшому виробництві (наприклад, для створення хлібопекарських і кормових дріжджів, лимонної кислоти тощо).

Таким чином, планування виробничої програми враховує як ринкові умови, так і особливості виробничих процесів, що дозволяє підприємствам харчової промисловості ефективно задовольняти потреби споживачів.

Перший підхід використовується на підприємствах, які працюють із сировиною стабільної якості, а їхня виробнича потужність визначається обсягами готової продукції. Це стосується таких підприємств, як хлібозаводи, кондитерські та макаронні фабрики. Розрахунок виробничої потужності здійснюється на основі планового показника, рівня його використання та ефективного робочого часу в такій послідовності:

- Розрахунок виробничих потужностей. На основі затвердженої спеціалізації та відповідно до галузевих методик визначають потужності цехів,

дільниць і виробничих ліній. Спочатку розраховується добова потужність, а потім — середньорічна.

- Планування коефіцієнта використання потужності (Кпл). Коефіцієнт визначається на основі нормативних значень або фактичних показників підприємства з урахуванням заходів, передбачених у плані технічного та організаційного розвитку.

- Встановлення оптимального режиму роботи (Фпл). Для кожного виду обладнання, виробничих ліній, дільниць і цехів планується ефективний робочий режим. На підприємствах із безперервним циклом виробництва (працюють цілодобово, без вихідних і свят) час роботи визначається шляхом виключення з календарного фонду часу простоїв, пов'язаних із очищенням, дезінфекцією, паровою обробкою обладнання або проведенням планово-попереджувального ремонту.

Цей метод розрахунку дозволяє підприємствам ефективно використовувати свої виробничі потужності та забезпечувати стабільний випуск продукції відповідно до ринкового попиту.

$$\Phi_{пл} = \Phi_{кал} - \Phi_{рем} - \Phi_{техн} \quad (1.1)$$

де:

$\Phi_{кал}$ - календарний фонд часу;

$\Phi_{рем}$ - час проведення поточного і капітального ремонтів;

$\Phi_{техн}$ - зупинки, передбачені технологією виробництва.

На підприємствах із перервним режимом роботи під час розрахунку виробничого періоду додатково враховуються простої, пов'язані з вихідними та святковими днями. Тривалість планово-попереджувального ремонту встановлюється на основі затверджених нормативів.

Організація ремонтних зупинок повинна бути спланована таким чином, щоб забезпечити рівномірний випуск продукції та уникнути порушення постачання продукції відповідно до потреб ринку. Це дозволяє зберегти стабільність виробничого процесу та задовольнити попит споживачів.

$$\Phi_{пл} = \Phi_{кал} - \Phi_{рем} - \Phi_{вих} - \Phi_{свят} \quad (1.2)$$

де:

$\Phi_{вих}$, $\Phi_{свят}$ – відповідно кількість вихідних і святкових днів за рік.

Ефективний фонд роботи окремих галузей харчової промисловості може становити 320-330 діб для хлібопекарних підприємств, 244 доби для кондитерських, 305 діб для борошномельних.

- Розраховується обсяг основної продукції підприємства за формулою:

$$OB_{пл} = N_{сер} * \Phi_{пл} * K_{пл} \quad (1.3)$$

де:

$OB_{пл}$ – обсяг виробництва певного виду продукції за планом, т

$N_{сер}$ – добова (змінна) середньорічна потужність, т/ зміну, т/добу

$\Phi_{пл}$ – ефективний час використання потужності, зміни, доби.

$K_{пл}$ – плановий коефіцієнт використання потужності.

Другий підхід використовується на підприємствах, які спеціалізуються на переробці сільськогосподарської сировини із нестабільними якісними характеристиками. Виробничі потужності таких підприємств визначаються обсягом сировини, яку можна переробити за одну добу. До цієї групи належать цукрові заводи, консервні фабрики та млини. Розрахунок здійснюється на основі балансу сировини та планового виходу продукції, дотримуючись наступних етапів:

- визначають добову потужність за сировиною на основі графіку потужності (N);
- визначають закупку сировини на основі договорів і балансу сировини;
- визначають плановий коефіцієнт використання добової потужності за півріччями і кварталом ($K_{пл}$);
- розраховують виробничий сезон за півріччя ($\Phi_{пл}$);
- визначають вихід продукції по півріччях (B), % ;
- розраховують обсяг виробництва основної продукції ($OB_{пл}$).

$$OB_{пл} = \frac{КС * В}{100} \quad (1.4)$$

де:

КС - кількість переробленої сировини, тис. т

$$КС = N * К_{пл} * Ф_{пл} \quad (1.5)$$

Визначення обсягів виробництва продукції в натуральному виразі дає можливість оцінити потенційну частку підприємства на ринку. Це також дозволяє точно розрахувати необхідну кількість ресурсів для забезпечення стабільного функціонування виробництва з метою задоволення попиту на продукцію, яку випускає підприємство.

Розрахунок обсягів виробництва у вартісному вимірі забезпечує зіставлення та аналіз обсягів різномірної продукції на основі єдиної цінової шкали. Такий підхід дозволяє визначити загальний обсяг випуску продукції. Водночас під час планування та оцінки виробництва необхідно враховувати зміни ринкових цін, оскільки вони можуть суттєво впливати на показники виробленої та реалізованої продукції у різні періоди.

У вартісному вираженні плануються обсяги виробництва та реалізації, що включають:

- промислову продукцію;
- валову продукцію;
- реалізовану продукцію.

Також розраховуються показники валового та внутрішньозаводського обороту.

До складу виробленої промислової продукції включається вартість:

- вироблених готових виробів, які призначені для реалізації за межі підприємства, передавання своїм непромисловим підрозділам (у тому числі власному капітальному будівництву), зарахування до складу власних основних засобів, а також тих, що виготовлені на замовлення населення, видані

працівникам у рахунок заробітної плати;

- робіт промислового характеру, виконаних на замовлення зі сторони (P);
- напівфабрикатів власного виробництва, відпущених «на сторону» (Н/Ф);
- реалізованих відходів ($V_{\text{реал}}$).

$$ПП = \sum_i OVi * Ci + P + n/\phi + V_{\text{реал}} \quad (1.6)$$

де:

ПП – обсяг промислової (товарної) продукції;

OVi – обсяг виробленої продукції i – го виду у натуральному виразі;

Ci - ціна одиниці виробу i – го виду;

$V_{\text{реал}}$ – вартість реалізованих відходів.

подальшої обробки в іншому цеху, відділені чи на іншому підприємстві (солод, шоколадна глазур, плодово-ягідні пюре тощо).

Готова продукція (основного, допоміжного, побічного або підсобного виробництва) – це продукція, виробничий процес якої завершено на підприємстві повністю.

Напівфабрикати – це продукція, яка перебуває на стадії незавершеного виробництва та використовується для подальшої обробки або виготовлення інших виробів. До цієї категорії також відносяться ремонтні роботи та виготовлення запасних частин, інвентарю для сторонніх замовників, власних будівельних проєктів, житлово-комунального господарства та інших невиробничих потреб. Вартість таких робіт визначається окремими розрахунками.

Відходи – це залишки сировини чи матеріалів, які втратили свої початкові споживчі властивості або стали непридатними для використання у виробництві. До них належать, наприклад, насіння томатів, кісточки плодів, бадилля зеленого горошку, яблучні вичавки, жом, меляса, сироватка тощо. Відходи можуть бути реалізовані іншим підприємствам, а їх вартість визначається на основі натурального обсягу та потенційної ціни продажу.

Обсяг промислової продукції розраховується без урахування внутрішньозаводського обороту.

Внутрішньозаводський оборот – це частина готових виробів та напівфабрикатів, які підприємство використовує для подальшої переробки всередині власного виробничого процесу (наприклад, глазур на кондитерських фабриках, фруктове пюре на хлібозаводах, солод у пивоварінні).

Роботи та послуги невиробничого характеру, такі як капітальний ремонт будівель, транспортні послуги підприємства, науково-дослідні чи проєктні роботи для зовнішніх замовників, не включаються до обсягу товарної продукції.

Обсяг промислової продукції визначається у двох вимірах:

1. У діючих цінах – використовується для обчислення обсягу продажу, фінансових показників та господарської діяльності на період планування.
2. У порівняльних цінах – розраховується на основі фактичних цін виробника (без ПДВ, акцизу та інших непрямих податків), які діяли на 1 січня поточного року. Це дає змогу оцінити динаміку реальних обсягів продукції у часі.

Валовою продукцією (ВП) вважається загальна вартість продукції, виробленої підприємством, незалежно від ступеня її готовності. Формула для розрахунку валової продукції враховує всі види виготовленої продукції:

$$ВП = ТП - НЗВ_n + НЗВ_k \quad (1.7)$$

де:

$НЗВ_n$ та $НЗВ_k$ – вартість залишків незавершеного виробництва на початок та кінець планового періоду, відповідно, грн.

Валовий оборот підприємства – це обсяг валової продукції незалежно від того, де вона буде використана, в межах підприємства, чи поза ним.

Реалізована продукція (РП) – це вартість готових виробів, напівфабрикатів, а також робіт і послуг виробничого характеру, які були передані споживачам і оплачені ними. Вона також включає кошти, що підлягають надходженню на розрахунковий рахунок підприємства за певний звітний період.

$$PP = TP(III) + (ГПн - ГПк) + (ВОНн - ВОНк) \quad (1.8)$$

де:

ГПп та ГПк – залишки готової, нереалізованої продукції на початок і кінець планового періоду, тис. грн.;

ВОНп та ВОНк – вартість продукції відвантаженої, але не оплаченої споживачами, на початок і кінець планового періоду, тис. грн.

Підготовка виробництва в харчовій промисловості охоплює різноманітні аспекти, зокрема дослідницький, технологічний, виробничий та економічний. Виробнича програма є ключовим документом, що визначає номенклатуру, асортимент і обсяги продукції, орієнтуючись на попит і стратегічні цілі підприємства. Планування враховує ринкову кон'юнктуру, особливості виробничих процесів і наявні ресурси, забезпечуючи їх раціональне використання.

Розрахунки в натуральному і вартісному виразах допомагають прогнозувати ринкову частку, аналізувати результати діяльності та коригувати фінансові стратегії. Організація внутрішньозаводських процесів і ефективне використання готової продукції, напівфабрикатів і відходів сприяють підвищенню рентабельності. Завдяки точному плануванню підприємства можуть ефективно відповідати попиту та досягати своїх економічних цілей.

Висновки до розділу 1

План виробництва слугує стратегічним документом, який визначає обсяги продукції, строки її виготовлення, розподіл ресурсів і відповідальних підрозділів. Ефективне планування забезпечує збалансованість між виробничими можливостями підприємства та попитом на продукцію, дозволяючи уникнути перевиробництва або дефіциту.

Планування є необхідним інструментом для забезпечення стабільності та розвитку підприємства. Воно дозволяє визначити обсяги виробництва, враховуючи ринкові умови, наявні ресурси та стратегію підприємства.

Використання сучасних методів планування, таких як стратегічне, тактичне та оперативне планування, дає змогу підприємствам адаптуватися до змін ринкової ситуації та досягати оптимальних результатів.

Реалізація продукції є логічним завершенням виробничого процесу та включає в себе заходи щодо збуту, адаптації продукції до ринкових вимог і забезпечення її конкурентоспроможності. Планування реалізації продукції враховує потреби споживачів, зміну ринкових умов і стратегії конкурентів, що дозволяє підприємству оперативно реагувати на виклики зовнішнього середовища.

Теоретичні засади планування ґрунтуються на основних принципах, таких як єдність, гнучкість, точність, участь, необхідність та цілеспрямованість. Ці принципи сприяють інтеграції всіх планів підприємства в єдину систему, забезпечуючи ефективне використання ресурсів і досягнення загальних цілей. Особливо важливими є принципи безперервності і гнучкості, що дозволяють адаптувати плани до змін зовнішнього середовища.

Взаємозв'язок плану виробництва та реалізації продукції забезпечує комплексний підхід до управління виробничими і збутовими процесами. Завдяки інтеграції цих двох складових, підприємство здатне оптимізувати свої витрати, підвищити продуктивність і забезпечити своєчасне постачання продукції на ринок.

Дослідження процесів планування та реалізації продукції показує, що успішне підприємство має використовувати системний підхід до організації цих процесів, спираючись на сучасні науково-технічні розробки та інноваційні методи управління. Це дозволяє створювати продукцію, яка відповідає потребам ринку, забезпечує її високу якість і економічну ефективність.

Планування вимагає застосування ефективних методів і організаційних форм, таких як синхронне та послідовне планування. Це дозволяє досягти гармонійного поєднання стратегічних і оперативних цілей підприємства. Врахування взаємозв'язків між різними етапами і підрозділами підприємства є необхідним для забезпечення узгодженості та ефективності всіх планів.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»

2.1. Аналіз ринку молочної галузі України

Від перших вибухів, які принесли шок і страх, через загибель співробітників, руйнування інфраструктури, втрату великої рогатої худоби, перебої в енергопостачанні, дефіцит палива – до виходу на ринки Європейського Союзу. Після двох років повномасштабної війни молочна галузь України продовжує адаптуватися до нових викликів та умов, намагаючись знайти способи трансформації для подальшого виживання. Однак, чим довше триває війна, тим глибше стають проблеми, зокрема, посилюється дефіцит молока як сировини. Додаються й нові проблеми, як-от блокада західних кордонів країни. Незважаючи на все це, українська молокопереробна галузь продовжує свою роботу, виживає в складних умовах і шукає шляхи інтеграції на глобальний ринок.

Молочна промисловість є однією з ключових ланок агропромислового комплексу (АПК) України, забезпечуючи продовольчу безпеку держави в контексті основних видів продовольства, таких як молочні продукти. Окрім того, ця галузь створює значні обсяги доданої вартості завдяки трудомісткому виробництву та переробці молока. Варто відзначити, що ще до початку військових дій у секторі молочного скотарства відбувалися структурні зміни, а війна лише прискорила ці процеси, викликавши глибокі структурні деформації, які, ймовірно, продовжаться в найближчій перспективі.

За даними Державної служби статистики України, в січні 2024 року вітчизняні господарства всіх категорій виробили 456 тисяч тонн молока-сировини, що на 29% менше, ніж у грудні 2023 року. Однак, варто зазначити, що обсяги виробництва в січні майже дорівнювали показникам минулорічного періоду. За підсумками першого місяця 2024 року, виробництво молока в Україні зменшилося лише на 0,3% у порівнянні з січнем 2023 року. При цьому

частка підприємств у виробництві молока-сировини склала 38%, тоді як господарства населення виробили 62%[48].

Варто підкреслити, що сільськогосподарські підприємства в січні 2024 року виробили 243 тисячі тонн молока-сировини, що на 4% більше порівняно з груднем 2023 року та на 6% більше, ніж у січні минулого року. Водночас у господарствах населення ситуація залишається складною: вони виробили 213 тисяч тонн молока, що на 67% менше порівняно з груднем 2023 року і на 8% менше, ніж у січні 2023 року[48].

Цікаво, що близько 88% молока, яке йде на переробку, виробляється промисловими підприємствами, тому зниження виробництва молока в господарствах населення не значно впливає на загальні обсяги промислового виробництва молочних продуктів. Україна поступово переходить на використання молока екстра гатунку для харчової переробки, яке здатні виробляти лише молочно-товарні ферми. Після завершення воєнного стану, відповідно до Наказу №118 Мінагрополітики від 12 березня 2019 року, молокопереробні підприємства зможуть використовувати для переробки тільки молоко екстра гатунку, яке відповідає європейським стандартам якості[21]

Якщо введуть заборону на імпорт молочної продукції з Польщі у відповідь на провокації польських фермерів, то це може активізувати конкуренцію серед українських переробників за додаткові обсяги молока-сировини. Попри складні умови, в Україні все ще виробляється достатньо молока для забезпечення внутрішнього ринку, але цього недостатньо для значного експорту.

Нарощуванню обсягів виробництва молока заважають кілька факторів. Після двох років повномасштабної війни помітно прискорилося скорочення поголів'я корів у господарствах населення, а також значно погіршилися умови годування худоби через забруднення пасовищ мінами та боєприпасами. Зростання вартості великої рогатої худоби на 14% порівняно з груднем 2023 року може сприяти збільшенню реалізації корів, що призведе до подальшого

скорочення поголів'я. Через нестачу оборотних коштів та відсутність державних дотацій молочні фермери можуть зіткнутися з серйозними труднощами, що погіршить ситуацію в галузі. Іншим невирішеним питанням залишається оновлення інфраструктури молочних ферм, оскільки більшість будівель датуються радянськими часами і вже не відповідають сучасним вимогам.

Проте, в січні 2024 року деякі регіони показали зростання виробництва молока. Наприклад, у Київській, Черкаській, Хмельницькій, Чернігівській, Рівненській, Полтавській, Харківській та Тернопільській областях спостерігався приріст надоїв. Очікується, що навесні, під час так званого "сезону великого молока", коли корови виробляють більше молока, ситуація дещо покращиться.

На початку 2024 року близько 50% молока було вироблено в таких областях: Полтавська, Хмельницька, Вінницька, Черкаська, Чернігівська та Житомирська. Щодо виробництва яловичини, у січні 2024 року обсяги забою великої рогатої худоби скоротилися на 9,4% порівняно з минулим роком. Загалом було забито 13,9 тисяч тонн великої рогатої худоби, причому 47% обсягів було вироблено на підприємствах, а 53% – у господарствах населення[49].

Обсяги забою інших тварин, таких як свині, вівці та птиця, у січні 2024 року склали 279,1 тисяч тонн, що на 0,5% більше порівняно з січнем 2023 року.

Обсяги зовнішньої торгівлі молочними продуктами за товарними позиціями 0401-0406 згідно з УКТ ЗЕД склали \$307 млн за період з січня по серпень 2024 року, що на 7,9% перевищує аналогічний показник за відповідний період минулого року (\$285 млн). Незважаючи на це, негативне сальдо зовнішньої торгівлі молочними продуктами поглибилося, склавши \$(-32,6) млн, що трохи більше, ніж у січні-серпні 2023 року, коли сальдо було \$(-31,2) млн. При цьому обсяги імпорту перевищували обсяги експорту у 1,24 рази, що є незначним покращенням у порівнянні з минулим роком, коли це співвідношення становило 1,25 рази[21].

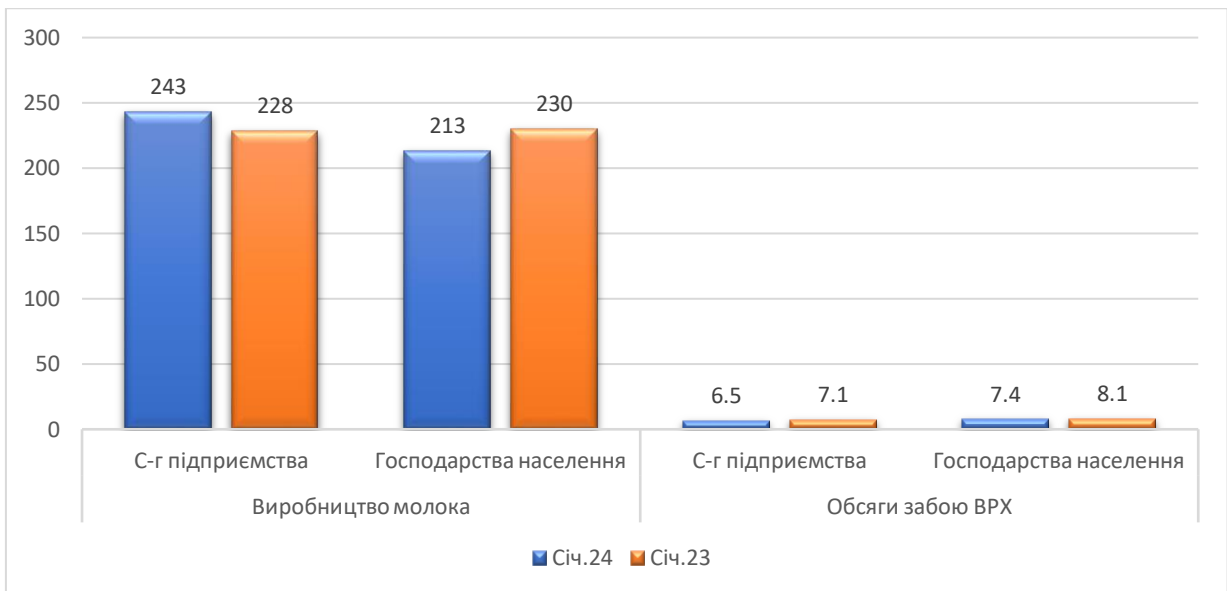

Рис. 2.1. Динаміка виробництва молока та обсягів забою ВРХ, тис.тон

Джерело: [21]

Загальний обсяг експорту молочних продуктів у січні-серпні 2024 року зріс до \$137,3 млн, що на 8,3% більше, ніж за аналогічний період 2023 року, коли цей показник становив \$126,7 млн. Збільшення обсягів експорту молочної продукції у 2024 році було зумовлено зростанням по деяких ключових позиціях:

- ТП 0403 (кисломолочні продукти): зростання експорту на 27% у натуральному вираженні та на 32% у вартісному виразі;
- ТП 0404 (молочна сироватка): значне зростання експорту на 43% у натуральному вираженні та на 38% у вартісному виразі;
- ТП 0406 (сири всіх видів): зростання обсягів експорту на 40% у натуральному вираженні та на 31% у вартісному виразі.

Натомість суттєво скоротилися обсяги експорту молочних продуктів за товарною позицією ТП 0405 (масло та молочні жири). У натуральному вираженні експорт цієї категорії зменшився на 25%, проте вартісні показники зазнали менших втрат — лише на 9%, що пояснюється значним підвищенням цін на масло та молочні жири у 2024 році[50].

Такі зміни свідчать про зростаючий попит на певні види молочної продукції на міжнародних ринках, особливо на кисломолочні продукти, сири та молочну сироватку. Це частково пояснюється збільшенням експорту до країн ЄС, де українська продукція поступово знаходить свою нішу, особливо після початку адаптації до європейських стандартів якості. Однак, скорочення експорту масла та молочних жирів свідчить про труднощі, з якими стикається українська молочна галузь в умовах війни. Проблеми з доступом до сировини, руйнування інфраструктури та обмежені можливості з переробки негативно впливають на можливість експортувати ці продукти в достатніх обсягах.

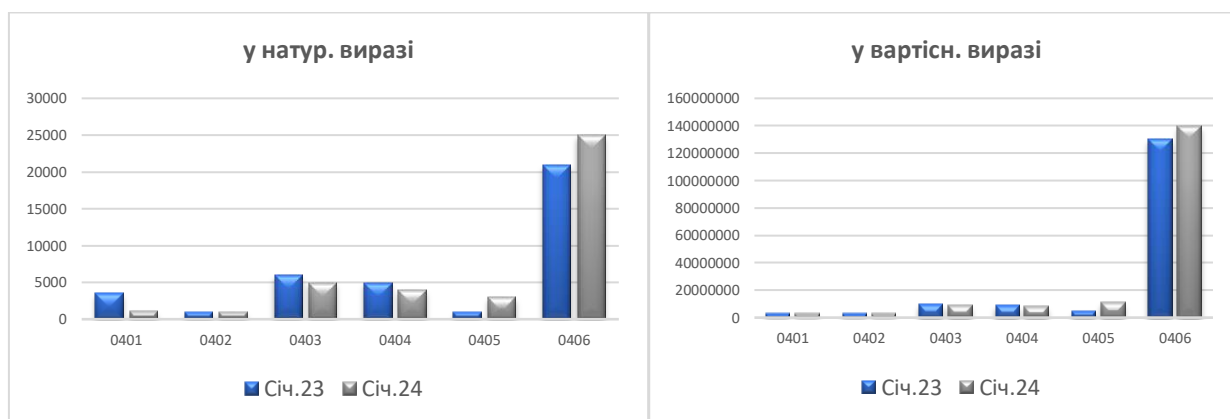

Рис. 2.2 Обсяги експорту окремих МП за 8 місяців 2024 року січень-серпень, млн. дол.

Джерело: [45]

За період з січня по серпень 2024 року обсяги імпорту молочних продуктів до України склали \$170 млн, що на 7,6% більше у порівнянні з аналогічним періодом 2023 року, коли цей показник був \$158 млн. Зростання імпорту в основному було зафіксоване по кількох ключових товарних позиціях[50]:

- ТП 0405 (масло та молочні жири): імпорт цієї категорії зріс у 2,3 рази у натуральному вираженні та у 2 рази у вартісному виразі. Це може бути пов'язано із збільшенням внутрішнього попиту на цей продукт, а також

зростанням цін на світовому ринку, що зробило імпорт економічно виправданим.

- ТП 0406 (сири): обсяги імпорту сирів збільшилися на 8% у натуральному вираженні, що свідчить про стабільний попит на ці продукти, незважаючи на складні економічні умови всередині країни.

Водночас імпорт деяких інших молочних продуктів суттєво знизився у порівнянні з минулорічними показниками:

- ТП 0401 (молоко та вершки не згущені, питні): імпорт цього сегменту знизився у 3,3 рази, що може бути наслідком локалізації виробництва та достатньої внутрішньої пропозиції, яка перекриває попит на питне молоко. Крім того, зменшення попиту на імпортні продукти цієї категорії може бути пов'язане з обмеженим доступом на ринок через західні кордони та транспортну логістику.

- ТП 0404 (молочна сироватка): імпорт молочної сироватки впав на 28%. Це зниження може бути пов'язане зі збільшенням внутрішнього виробництва сироватки на українських підприємствах, що компенсувало потребу в імпорті.

- ТП 0403 (кисломолочні продукти): імпорт скоротився на 16%. Це може бути результатом росту виробництва кисломолочної продукції всередині країни, що знижує необхідність імпорту.

Таке скорочення імпорту деяких продуктів свідчить про часткову стабілізацію внутрішнього виробництва, незважаючи на складні умови воєнного часу. Українські підприємства адаптуються до нових реалій, збільшуючи виробництво та переробку, що дозволяє зменшити залежність від імпортних поставок і частково компенсувати дефіцит окремих продуктів.

Ціни на молоко-сировину гатунку «екстра» у 2023 році в гривневому вираженні суттєво перевищують відповідний рівень попереднього року.

У лютому-березні 2023 року середня ціна на молоко-сировину в Україні коливалася в межах 12,15–12,20 грн/кг (без ПДВ). Однак, з квітня 2023 року почалося сезонне зниження цін, яке досягло свого найнижчого рівня в червні-

липні, коли ціна впала до 11,6 грн/кг (без ПДВ), що на 5% нижче за пікові значення кінця зими та початку весни 2023 року.

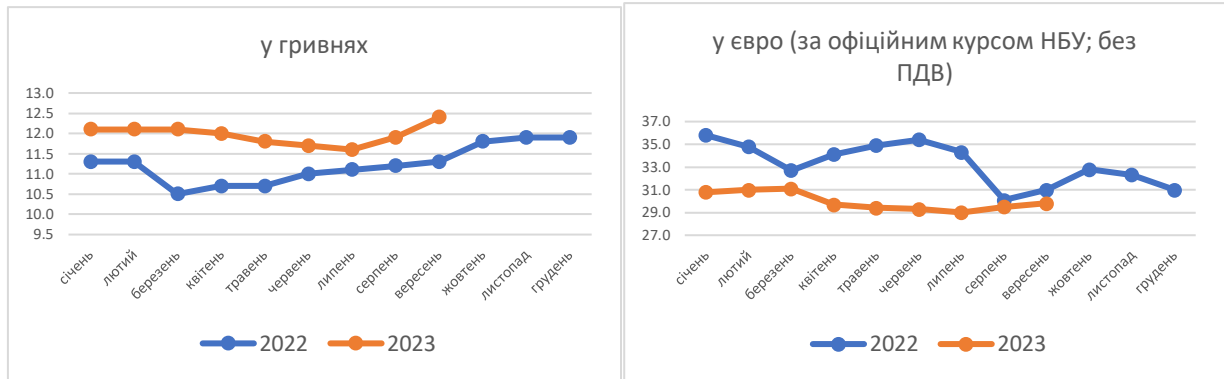

Рис. 2.3 Динаміка цін на молочну-сировину вищого гатунку в Україні 2022-2023 р.р.

Джерело: [46]

Проте, вже з серпня 2023 року ціни на молоко-сировину почали поступово зростати. Це було викликано збільшенням попиту з боку молокопереробних підприємств, які готувалися до очікуваного зростання споживання молочних продуктів у другій половині року. Додатковим чинником стало скорочення обсягів виробництва молока через несприятливі погодні умови для утримання корів, що ускладнило доступ до кормів і спричинило зниження надоїв.

У вересні 2023 року ціна на молоко-сировину перевищила показники лютого-березня і досягла історичного максимуму. Темпи зростання цін у другій половині 2023 року значно випереджали аналогічні показники за 2022 рік. Це свідчить про глибші структурні проблеми в галузі, зокрема про дефіцит сировини та труднощі в утриманні поголів'я корів на фоні війни та економічних викликів, що продовжують впливати на ринок молока в Україні.

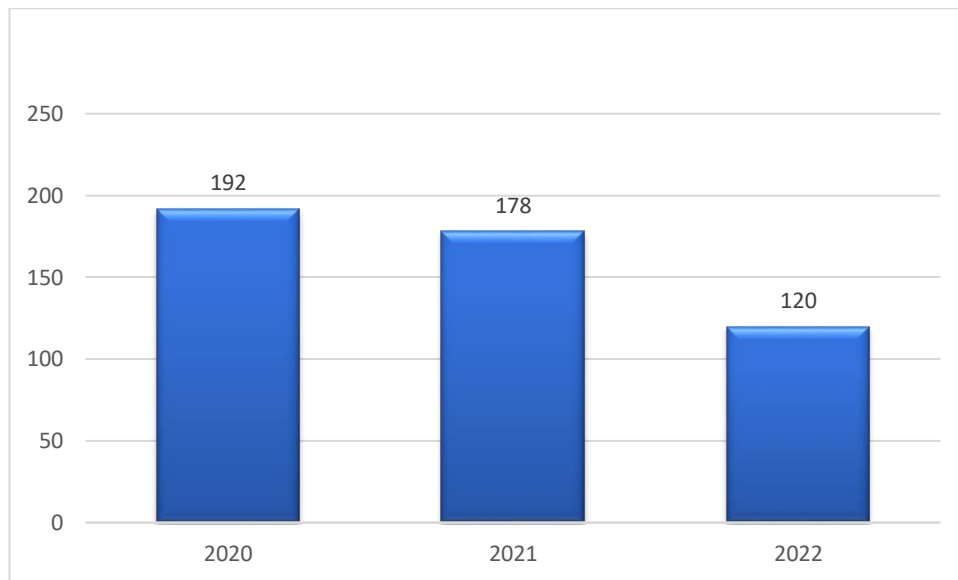

Рис. 2.4 Кількість молокопереробних підприємств за 2020-2022 р.р, од.

Джерело: [\[46\]](#)

З березня 2023 року ціна на молоко-сировину, розрахована у євро, демонструвала тенденцію до зниження, тривалий час залишаючись нижчою за 0,3 євро/кг при врахуванні базисних показників вмісту жиру та білка, характерних для вітчизняного виробництва. Проте, починаючи з серпня 2023 року, спостерігається значне зростання ціни на молоко-сировину, вираженої у євро. Її рівень вже практично досяг показників попереднього року, хоча в першій половині 2023 року ціна була значно нижчою, ніж у відповідний період 2022 року[49].

Цікавим є те, що у другій половині 2022 року, після девальвації національної валюти, а також на початку 2023 року, ціни на молоко-сировину в Україні були значно нижчими порівняно із середнім рівнем цін у країнах ЄС. Однією з причин такої ситуації могло бути значне зниження купівельної спроможності населення та підвищення витрат на виробництво у зв'язку з інфляційними процесами та логістичними труднощами. Однак поступове відновлення економічної активності, покращення внутрішньої логістики та стабілізація валютного ринку сприяли поступовому вирівнюванню цін, що відбулося в другій половині 2023 року.

Зростання цін на молоко-сировину в Україні може також бути обумовлене змінами на світовому ринку молочних продуктів, де попит на молочну продукцію стабільно зростає, що сприяло зміцненню цінової кон'юнктури.

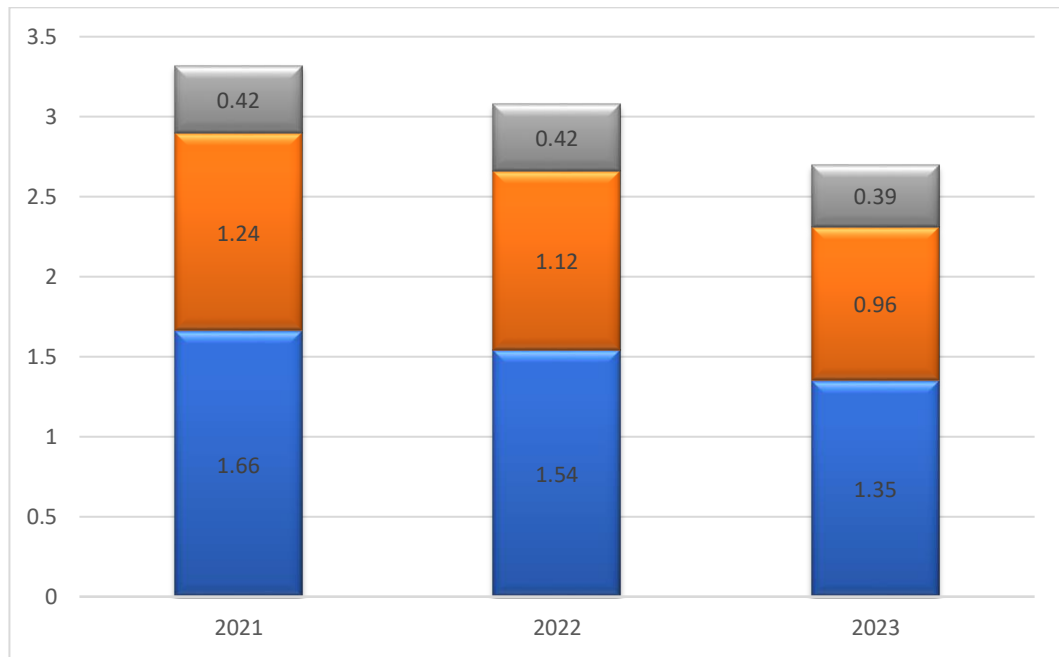

Рис. 2.5 Поголів'я корів за категоріями господарств станом на 1 січня за 2021-2023 р.р, млн.голів.

Джерело: [\[46\]](#)

Подальша динаміка цін на ринку молока-сировини буде визначатися рядом факторів, серед яких важливу роль відіграватиме ринкова кон'юнктура. Зміни в обсягах споживання можуть бути зумовлені поверненням частини громадян України з-за кордону, а також потенційними перспективами експорту. Водночас, можна прогнозувати, що ціни на молоко-сировину в найближчий період продовжать зростати, що негативно позначиться на конкурентоспроможності вітчизняної молочної продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Цікаво, що, незважаючи на відносно стабільну вартість кормів через помірну динаміку цін на зернові та олійні культури, значний вплив на цінову ситуацію чинять інші фактори. Зокрема, різке підвищення вартості

енергоносіїв продовжує суттєво впливати на собівартість виробництва молока. На думку експертів, ціни, які спостерігались у вересні 2023 року, дозволяють молочним фермам, що впроваджують передові технології утримання корів, зберігати відносно прийнятний рівень операційної рентабельності. Проте надмірне підвищення цін на молоко-сировину може в майбутньому створити додаткові труднощі для галузі[46].

На відміну від ситуації восени 2022 року, коли експорт став рушійним чинником зростання цін на молоко-сировину, восени 2023 року цей фактор уже не матиме такого значного впливу. Це пояснюється погіршенням світової кон'юнктури на ринку молочних продуктів та падінням цін на біржові молочні продукти в Європі — у середньому на 26%. У результаті, конкурентні переваги українських молокопродуктів за ціною значно знизились або навіть повністю нівелювались.

Також, у 2023 році спостерігалось поступове скорочення обсягів експорту молочних продуктів з України через не вигідні умови на міжнародному ринку. Це створює додаткові ризики для виробників, які залежать від експорту. Крім того, з поверненням значної кількості українських мігрантів обсяги імпорту молокопродуктів, зокрема сирів, до країни зросли. Це посилює конкуренцію з імпортними товарами, які поступово повертаються на полиці українських супермаркетів.

Зростання цін на молоко-сировину в таких умовах може призвести до подальшого зниження конкурентоспроможності вітчизняних молокопродуктів та зниження рентабельності виробників. Це, в свою чергу, може викликати скорочення обсягів закупівлі молоко-сировини, що, зрештою, може призвести до поступового зниження її ціни.

У такій ситуації важливою є задача забезпечення балансу між інтересами виробників молока та можливостями переробних підприємств. Велику роль відіграватиме й світова кон'юнктура на ринку молока-сировини, зокрема ситуація в Європі. На сьогодні світові ціни залишаються низькими, що

створює виклики для забезпечення прийнятної рентабельності українських молочних господарств.

Крім того, державна підтримка у галузі тваринництва є ключовим фактором для подальшого розвитку. На жаль, у 2022-2023 роках держава була вимушена припинити підтримку товарних молочних ферм. Проте в майбутньому варто очікувати змін у цій сфері, зокрема запровадження нових законодавчих ініціатив, спрямованих на стимулювання розвитку тваринництва та переробної галузі. Це може позитивно вплинути на стабілізацію молочного ринку в Україні й забезпечити подальший розвиток молочного сектору.

2.2. Загальна характеристика діяльності підприємства

ТДВ «Яготинський маслозавод» — одне з провідних підприємств молочної галузі України, яке має багаторічну історію розвитку, досягнень та змін. Його заснування та еволюція відображають загальні тенденції розвитку молочної промисловості країни, яка переживала численні виклики та зміни за останні десятиліття.

Історія Яготинського маслозаводу розпочалася в 1956 році, коли на околицях міста Яготин, що в Київській області, був заснований невеликий молокопереробний завод. На той час основними продуктами заводу були масло та сир, які виготовлялися з молока, що надходило з прилеглих сільських районів. Завод розпочав свою діяльність в умовах післявоєнної економіки, коли сільське господарство перебувало на стадії відновлення, і промислові підприємства поступово нарощували обсяги виробництва.

З перших днів роботи підприємства ключовими завданнями були забезпечення якісної переробки молока та виробництво високоякісної молочної продукції для місцевого населення. Завод мав невелику кількість працівників і обладнання, але поступово розширював свою виробничу потужність.

Протягом радянського періоду Яготинський маслозавод активно розвивався. Завод поступово збільшував обсяги виробництва, що було зумовлено зростанням попиту на молочну продукцію як у регіоні, так і на загальнодержавному рівні. У 1960-1970-х роках підприємство отримало нове обладнання, що дозволило підвищити продуктивність і розширити асортимент продукції, включивши в нього масло, сир, сметану та інші молочні вироби.

На той час підприємство працювало на державних замовленнях і було частиною загальної системи радянської промисловості, де всі етапи виробництва регулювалися державними планами. Це дозволяло забезпечувати стабільне постачання молока з колгоспів і радгоспів регіону, що сприяло збільшенню обсягів продукції.

Зі здобуттям Україною незалежності в 1991 році підприємство зіткнулося з новими економічними викликами, зокрема переходом від планової економіки до ринкових відносин. У цей період багато промислових підприємств країни зазнали труднощів через економічну нестабільність, порушення зв'язків між постачальниками і споживачами, а також через зростання конкуренції на внутрішньому ринку.

У 1998 році відбулася приватизація заводу, в результаті якої підприємство отримало статус Приватного акціонерного товариства (ТДВ). Це стало переломним моментом в історії заводу, оскільки приватизація дозволила активізувати процеси модернізації, залучити інвестиції та відкрити нові можливості для розвитку.

На початку 2000-х років ТДВ «Яготинський маслозавод» почав активно модернізувати виробничі потужності та впроваджувати новітні технології переробки молока. Завод інвестував значні кошти у встановлення сучасного обладнання, що дало можливість значно підвищити якість продукції та розширити асортимент. Зокрема, були впроваджені автоматизовані системи управління виробництвом і контролю якості, що дозволило відповідати найвищим стандартам якості.

Одним із важливих етапів розвитку стало розширення географії збуту продукції. Якщо раніше продукція Яготинського маслозаводу реалізувалася переважно на внутрішньому ринку, то в 2000-х роках завод почав активніше виходити на міжнародні ринки, зокрема в країни СНД і Європи. Це стало можливим завдяки високій якості продукції та відповідності міжнародним стандартам.

На сьогодні ТДВ «Яготинський маслозавод» є одним із лідерів молочної промисловості України. Завод випускає широкий асортимент продукції, зокрема масло, сметану, кефір, йогурти, кисломолочний сир та інші продукти. Компанія використовує сучасні технології виробництва, забезпечує суворий контроль якості на всіх етапах, від закупівлі сировини до упаковки готової продукції.

Завод має розвинену мережу постачальників сировини, що дозволяє забезпечувати стабільне постачання високоякісного молока від фермерів і господарств Київської області та інших регіонів України. Продукція Яготинського маслозаводу користується популярністю як на внутрішньому ринку, так і за кордоном, що підтверджується численними нагородами та сертифікатами.

ТДВ «Яготинський маслозавод» пройшов тривалий шлях від невеликого місцевого підприємства до одного з провідних виробників молочної продукції в Україні. Завод не лише зумів адаптуватися до змінних економічних умов, але й активно розвивався, впроваджуючи інноваційні технології та розширюючи асортимент продукції. Завдяки цьому підприємство утримує лідерські позиції на ринку та продовжує активно розвиватися, забезпечуючи високу якість продукції для споживачів як в Україні, так і за її межами.

«Яготинський маслозавод» є одним із найбільших національних виробників молочної продукції.

Кількість працівників на заводі становить більше 900 осіб.

На сьогодні Яготинський маслозавод випускає 36 видів молочної продукції під ТМ «Яготинське»: масло, молоко, сметану, кефір, ряжанку,

термостатну молочну продукцію, м'які і кисломолочні сири, йогурти, ноу-хау підприємства – питну закваску з наповнювачами та без них, а також новинки: функціональний кисломолочний продукт Геролакт, Какао на молоці, Велике молоко та кефір.

Довгий час візитівкою маслозаводу було лише масло «Яготинське». Асортимент розширився після того, як у 2006 році підприємство ввійшло в групу «Молочний Альянс» родин Деркачів і Шпигів і було переоснащене для випуску нових категорій молочної продукції. У цеху кисломолочної продукції ввели в експлуатацію 17 ємностей сумарним об'ємом 92 куб. м для приготування, дві установки для пастеризації та охолодження з виробничою потужністю 10 тис. та 5 тис. л на годину, відповідно, фасувальні автомати і ємності для ферментації. Нове обладнання має автоматичний і напівавтоматичний режими роботи.

Тепер продукція Яготинського маслозаводу під торговою маркою «Яготинське» налічує 36 найменувань і крім масла включає:

- йогурт, кефір, олію;
- молоко та молочні продукти (ряжанка, простокваша, сметана з печі);
- вершки, сметану, сироватку молочну;
- функціональний кисломолочний продукт «Геролакт»;
- м'які та кисломолочні сири;
- айран та какао на молоці;
- питну закваску.

Саме Яготинському маслозаводу належить першість у створенні нової товарної категорії на українському молочному ринку – готових до вживання заквасок. Від запуску заквасок їх обсяги виробництва й реалізації зросли з 300 до 30 тис. л на добу.

За рік Яготинський маслозавод переробляє 125 тис. т сировини, яку закуповує в холдингів «Астарта-Київ», «Кернел-Трейд», приватного сільгосп підприємства «Плешкані» тощо. Щодня на завод надходить 300–350 т молока, із яких близько 60% екстрагатунку європейського стандарту,

25% вищого та 15% першого гатунку. Проектна потужність розрахована на приймання 500 т молока та 50 т вершків на добу та вироблення 35 т вершкового масла та понад 300 т продукції з незбираного молока.

На ТМ «Яготинське» припадає 12–14% українського ринку. Яготинський маслозавод має сертифікат «халяль», що дозволяє експортувати продукцію в арабо-мусульманські країни. З 2016 року підприємство експортує продукцію Азербайджан, Молдову, Грузію, Канаду, Нідерланди, Сінгапур.

Компанія підтримує українських військовослужбовців та благодійні організації. У 2015–2016 роках «Яготинське» щомісяця надавало свою продукцію 5 дитячим будинкам і реабілітаційним центрам у Київській і Житомирській областях. У 2017 році «Яготинське» разом із мережею магазинів «Фора» розпочало благодійний проект «Серце б'ється завдяки...», спрямований на збір коштів для операцій дітям із вродженими вадами серця.

17 квітня 2018 року відбулась зміна організаційно - правової форми підприємства: припинена державна реєстрація Публічного акціонерного товариства «Яготинський маслозавод» (скорочено ПрАТ «Яготинський маслозавод»), та зареєстровано Товариство з додатковою відповідальністю «Яготинський маслозавод» (скорочено ТДВ «Яготинський маслозавод»). Державна реєстрація проведена 17.04.2018 року реєстраційний №1351145000003802. Вищим органом управління ТДВ «Яготинський маслозавод» є Загальні збори учасників. Організаційна структура товариства затверджена рішенням Наглядової ради Товариства від 30.09.2024 року.

Керуючі органи подані на рис 2.6:

Як ми бачимо на рисунку, генеральний директор в своєму прямому підпорядкуванні має 6 керівників вищої ланки, а саме: заступник генерального директора з охорони праці, заступник генерального директора з економічних питань, начальник торгового відділу, головний інженер, завідувач виробництва, головний бухгалтер.

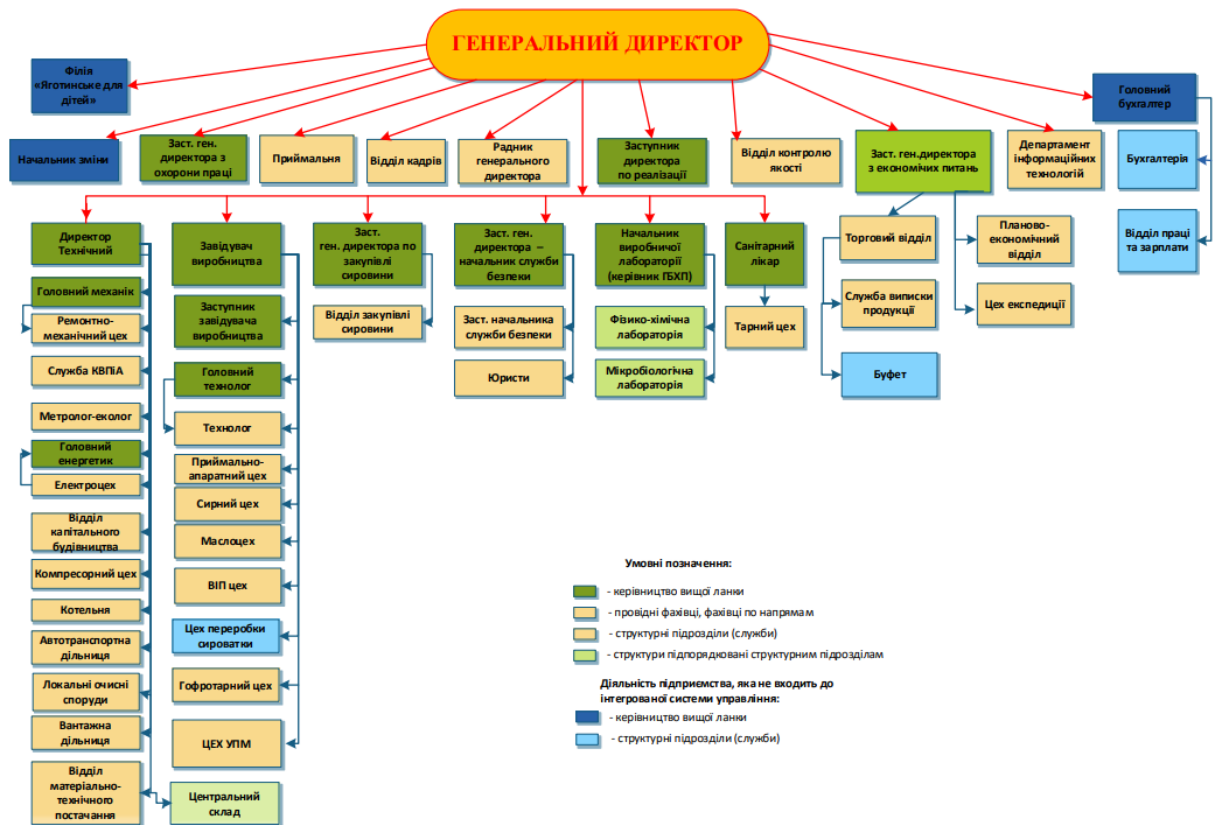

Рис. 2.6 Організаційна структура управління ТДВ «Яготинський маслозавод»

Джерело: складено на основі даних підприємства на сайті

Генеральний директор займається контролем структурних підрозділів, які належать до його прямого підпорядкування: відділ контролю, відділ кадрів, приймальня та комп'ютерний відділ. Також йому підпорядковується начальник виробничої лабораторії, що належать до категорії провідних фахівців. В той же час начальник торгового відділу в своєму розпорядженні має торговий відділ та цех експедиції.

Головний інженер керує головним механіком, ремонтно-механічним цехом, головним енергетиком, електроцехом, компресорним цехом, а також котельнею. Завідувач виробництва відповідає за головного технолога, технолога та виробничий цех. Головному бухгалтеру підпорядковуються бухгалтерія та відділ праці і зарплати. Основний принцип лінійно-функціональної організаційної структури є розмежування повноважень і відповідальності за функціями та прийняття рішень по вертикалі.

Управління здійснюється за лінійною схемою, а функціональні підрозділи допомагають лінійним керівникам у вирішенні відповідних управлінських функцій. Недоліком даної організаційної структури є те, що в розпорядженні генерального директор велика кількість людей. За рахунок цього можуть бути недоліки в управлінні підрозділами за рахунок браку часу. Хоча це може бути так само і позитивним явищем, адже за рахунок цього зменшується ланцюг комунікацій та скорочується час передачі інформації.

Виробнича структура підприємства характеризує кількісне співвідношення і розміри внутрішніх структур і підрозділів підприємства, а також механізм їх взаємозв'язку.

Виробнича структура підприємства являє форму організації виробничого процесу, тобто склад, кількість, взаємозв'язок та просторове розміщення виробничих підрозділів. Тобто це комплекс цехів, господарств і служб підприємства, які забезпечують необхідні умови для функціонування підприємства в цілому. Виробнича структура ТДВ «Яготинський маслозавод» представлена на рисунку 2.7

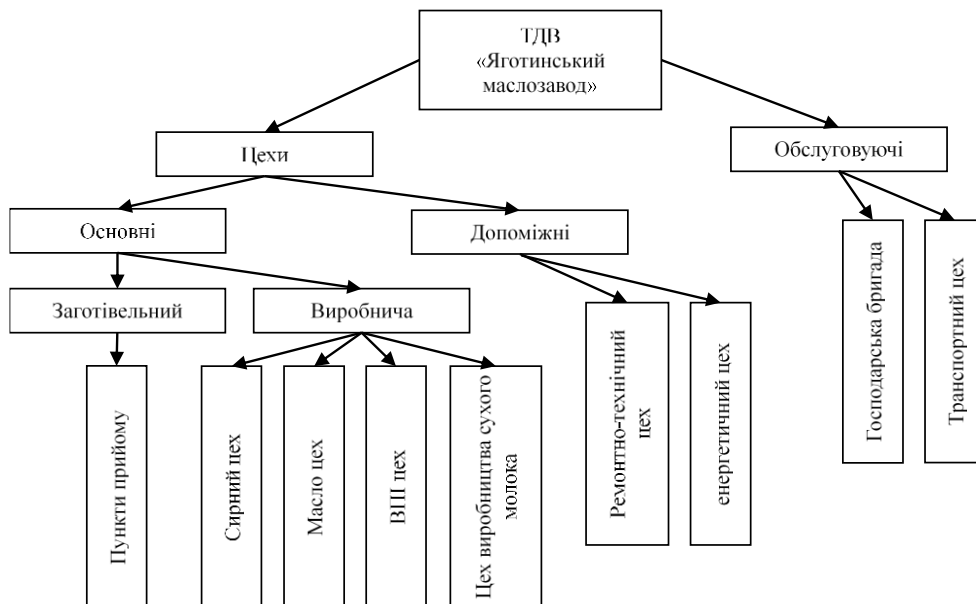

Рис. 2.7 Виробнича структура підприємства

Джерело: складено на основі даних підприємства на сайті

Як видно з рисунка 2.7, підприємство повністю укомплектоване всіма необхідними цехами. Завод має власні енергетичний, ремонтний та транспортний цехи. Робота основних і допоміжних підрозділів добре організована, продукція виробляється безперервно, вчасно та на високому рівні якості. Організація виробничого процесу знаходиться на високому рівні.

Згідно з рисунком, на ТДВ «Яготинський маслозавод» функціонують основні, допоміжні та обслуговуючі цехи. Основні цехи включають заготівельний і виробничий, допоміжні — ремонтно-технічний та енергетичний, а обслуговуючі — господарську бригаду і транспортний цех. Виробничий цех складається з сирного, маслового, ВПП-цеху та цеху виробництва сухого молока. Заготівельний цех включає пункти прийому молока.

Виробнича інфраструктура підприємства складається з підрозділів, які безпосередньо не беруть участі у створенні основної продукції, проте забезпечують умови для ефективної роботи основних цехів. Як відкрита система, підприємство функціонує на основі взаємодії з зовнішнім середовищем, і його успішне функціонування залежить від відповідності між системою та середовищем. Будь-які зміни можуть порушити нормальне функціонування системи або спричинити її руйнування.

На виробничу структуру ТДВ «Яготинський маслозавод» впливають такі фактори:

1. галузева специфіка, номенклатура продукції, її техніко-економічні характеристики та використовувані ресурси;
2. тип виробництва, рівень спеціалізації та кооперування;
3. структура обладнання та технологій;
4. складність конструкцій і технологічність продукції;
5. організація обслуговування та ремонт обладнання;
6. гнучкість виробничого процесу, здатність оперативно переходити на випуск нової продукції;
7. характер відтворювальних процесів у підрозділах.

Ці чинники визначають специфіку виробничої структури підприємства.

Середньооблікова чисельність працівників ТДВ «Яготинський маслозавод» становить 918 осіб. З них 73 жінки займають керівні посади, що складає 8,6%. Матеріальна мотивація працівників базується на «Положенні про розподіл премії між підрозділами та окремими працівниками». Підприємство забезпечує сприятливі умови праці, а також надає можливості для кар'єрного росту. Працівники зі шкідливими умовами праці отримують додаткові вихідні дні та надбавки до тарифних ставок. Це позитивно впливає на роботу підприємства, знижує плинність кадрів і формує стабільний колектив.

Загалом 226 працівників мають вищу освіту, 218 — середню спеціальну, 4 працівники поєднують роботу із заочним навчанням, а 19 пройшли підвищення кваліфікації на виробництві, 24 — через зовнішнє навчання.

ТДВ «Яготинський маслозавод» дотримується законодавства про працю, забезпечуючи рівні права та можливості для жінок і чоловіків. Вони мають рівні можливості в працевлаштуванні, просуванні, підвищенні кваліфікації та перепідготовці. Підприємство вживає заходів щодо забезпечення безпечних умов праці для всіх працівників, включно з особами з інвалідністю та соціально незахищеними верствами населення.

На підприємстві створена служба охорони праці, яка керується низкою внутрішніх нормативних документів. Всі підрозділи забезпечені необхідними інструкціями з охорони праці, засобами захисту, аптечками та спецодягом. Працівники проходять регулярні інструктажі з охорони праці та пожежної безпеки. Керівники підрозділів проходять навчання з охорони праці раз на три роки, а працівники, які виконують роботи підвищеної небезпеки, проходять спеціальні медогляди і навчання з охорони праці щорічно.

Періодично проводиться атестація робочих місць. За її результатами надаються додаткові відпустки, доплати та спецхарчування. Підприємство активно працює над усуненням шкідливих умов праці, впроваджуючи системи вентиляції та кондиціонування, а також замінюючи обладнання, що спричиняє

шум. Кожен виробничий підрозділ обладнаний побутовими кімнатами з необхідною технікою для комфортного відпочинку працівників.

Фінансово-економічна діяльність ТДВ «Яготинський маслозавод» відображає ефективність управління підприємством, його здатність адаптуватися до ринкових змін і забезпечувати високу конкурентоспроможність на національному та міжнародному рівнях. Розглянемо ключові показники, які демонструють успіхи та виклики компанії в останні роки.

Доходи від реалізації продукції є головним показником, що відображає зростання обсягів продажів підприємства. ТДВ «Яготинський маслозавод» показує стійке нарощування продажів, що свідчить про високий попит на продукцію як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Успіхи підприємства на цьому напрямі свідчать про правильний вибір маркетингової стратегії та стабільність в умовах мінливого ринку.

Собівартість продукції охоплює всі витрати на виробництво молочної продукції, від вартості сировини до енергоресурсів та амортизації обладнання. Підприємство постійно працює над оптимізацією виробничих процесів, що дозволяє знижувати витрати. Це не лише покращує рентабельність, але й підвищує конкурентоспроможність на ринку.

Чистий прибуток ТДВ «Яготинський маслозавод» відображає фінансову стійкість компанії та ефективність управління витратами. Зростання прибутку свідчить про вдало впроваджені стратегії, що спрямовані на збільшення обсягів реалізації і зниження витрат. У поєднанні з нарощуванням виробництва це дозволяє підприємству стабільно покращувати свої фінансові показники.

Рентабельність є одним із ключових показників, що визначає ефективність використання ресурсів. ТДВ «Яготинський маслозавод» демонструє прагнення підвищувати рентабельність завдяки впровадженню новітніх технологій і модернізації виробничих процесів. Це дозволяє не лише

підвищити якість продукції, але й утримувати конкурентні позиції як на українському, так і на міжнародному ринках.

Основні фонди компанії включають виробничі потужності, які були значно оновлені за останні роки. Це призвело до підвищення ефективності виробництва та збільшення випуску продукції, що, своєю чергою, допомагає компанії задовольняти зростаючий попит на свої товари. Інвестиції в оновлення виробничих потужностей також позитивно вплинули на якість продукції. Капітальні інвестиції є важливим фактором розвитку підприємства.

За останні роки ТДВ «Яготинський маслозавод» активно інвестував у модернізацію обладнання та розширення виробничих потужностей. Це дозволяє підприємству не тільки розширювати асортимент продукції, але й зменшувати виробничі витрати, що позитивно впливає на загальні фінансові результати. Основні техніко-економічні показники діяльності підприємства в таблиці 2.1.

Аналіз основних техніко-економічних показників підприємства за 2022–2023 роки виявив суттєві позитивні зміни, які свідчать про розвиток підприємства та підвищення його ефективності. Зокрема, чистий дохід від реалізації продукції зріс на 30,01%, досягнувши 4 857 266 тис. грн. Це може бути наслідком збільшення обсягів реалізації, впровадження нових продуктів, ефективнішої маркетингової стратегії або підвищення цін на продукцію.

Показник свідчить про успішну адаптацію до ринкових умов та розширення позицій підприємства на ринку. Собівартість реалізованої продукції також зросла на 28,74%, до 3 979 309 тис. грн. Це зростання, хоча й значне, залишилося меншим, ніж приріст доходів, що позитивно вплинуло на рентабельність продукції. Витрати на виробництво та реалізацію продукції збільшилися на 28,19%, що може бути пов'язано з інфляційними процесами, зростанням вартості сировини, енергоресурсів або розширенням обсягів виробництва.

Таблиця 2.1

**Основні техніко-економічні показники діяльності підприємства
ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2022-2023 роки**

Найменування показника	Один. виміру	Роки		Відхилення	
		2022	2023	абсол, од.	відносн, %
1	2	3	4	5	6
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (послуг)	тис. грн.	3 736 091	4 857 266	1121175	30,01
2. Собівартість реалізованої продукції (послуг)	тис. грн.	3 090 847	3 979 309	888462	28,74
3.Адміністративні витрати	тис. грн.	37602	44464	6862	18,25
4.Витрати на збут	тис. грн.	296742	367149	70407	23,73
5.Повні витрати на виробництво і реалізацію продукції (послуг)	тис. грн.	3425191	4390922	965731	28,19
6.Фінансові результати від операційної діяльності	тис. грн.	291991	444037	152046	52,07
7. Інші операційні доходи	тис. грн.	47017	19109	-27908	-59,36
8. Інші операційні витрати	тис. грн.	65 926	41416	-24510	-37,18
9. Прибуток від реалізації продукції	тис. грн.	310900	466344	155444	50,00
10. Чистий фінансовий результат (чистий прибуток, збиток)	тис. грн.	155 639	255160	99521	63,94
11. Середньорічна вартість активів	тис. грн.	1090319,5	2093799,5	1003480	92,04
12. Середньорічна вартість власного капіталу	тис. грн.	812 617,5	607 220,5	-205 397	-25,27
13. Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн.	403 896	403 075	-821,5	-0,20
14. Чисельність промислово-виробничого персоналу (ПВП)	осіб	900	921	21	2,33
15. Витрати на 1 грн. чистого доходу від реалізації	коп	91,678	90,399	-1,279	-1,40
16. Фондовіддача	тис.грн	9,250	12,051	2,800	30,27
17. Продуктивність праці ПВП	тис.грн/ особу	4151,212	5273,904	1122,692	27,04
18. Рентабельність продукції	%	9,077	10,621	1,544	X
19. Рентабельність діяльності (продажів)	%	7,815	9,142	1,326	X
20. Рентабельність активів	%	14,275	12,186	-2,088	X
21. Рентабельність власного капіталу	%	19,15	42,02	22,87	X

Джерело: складено на основі додатку А

Фінансовий результат від операційної діяльності зріс на 52,07% і склав 444 037 тис. грн, що свідчить про покращення ефективності основної діяльності підприємства. Це також стало основним фактором зростання чистого прибутку, який збільшився на 63,94% і досяг 255 160 тис. грн. Зростання прибутковості підкреслює вдалі управлінські рішення та оптимізацію витрат підприємства.

Середньорічна вартість активів підприємства збільшилася на 92,04%, що є індикатором значних інвестицій у розвиток, модернізацію основних засобів або розширення активів. Це підтверджується також зростанням продуктивності праці промислово-виробничого персоналу на 27,04%, що досягла 5 273,9 тис. грн на одну особу. Такий приріст може свідчити про впровадження новітніх технологій, автоматизацію виробничих процесів або підвищення кваліфікації працівників.

Фондовіддача основних засобів зросла на 30,27%, що свідчить про більш ефективне використання виробничих потужностей. Водночас рентабельність продукції збільшилася до 10,62%, що вказує на зростання прибутковості реалізованої продукції. Зниження витрат на 1 грн чистого доходу на 1,4% свідчить про успішну оптимізацію витрат підприємства.

Рентабельність власного капіталу продемонструвала значне зростання, досягнувши 42,02%, що вказує на ефективне використання власних ресурсів підприємства. Однак рентабельність активів зменшилася на 2,09%, що може бути наслідком значного збільшення активів порівняно з прибутком.

Загалом, підприємство показало стабільний розвиток із тенденцією до підвищення ефективності управління та фінансових показників. Основними завданнями на майбутнє є збереження позитивної динаміки, подальша оптимізація витрат, а також підвищення ефективності використання активів, щоб максимізувати прибутковість і забезпечити стійке зростання.

2.3. Дослідження формування плану виробництва та реалізації продукції на підприємстві

Формування плану виробництва та реалізації продукції є стратегічно важливим процесом для будь-якого підприємства, зокрема для ТДВ "Яготинський маслозавод". Він спрямований на досягнення основних цілей компанії, таких як збільшення обсягів виробництва, підвищення прибутковості та задоволення попиту на ринку.

План виробництва на ТДВ "Яготинський маслозавод" базується на попередньому аналізі ринкової ситуації, прогнозах попиту та можливостях підприємства. Спочатку проводиться детальний аналіз попиту на різні види продукції, наприклад, молоко, масло, кефір та інші продукти під брендом "Яготинське". Далі оцінюються можливості постачання сировини — молока від фермерських господарств, оскільки стабільність постачання впливає на можливість збільшення обсягів виробництва.

За період з 2022 по 2024 роки попит на молочні продукти під брендом "Яготинське", зокрема молоко, масло та кефір, зазнав помітних змін. Війна в Україні та глобальні економічні фактори вплинули на споживчі вподобання та ринок в цілому.

1. Попит на молоко: У 2022 році попит на молочні продукти скоротився через воєнні дії та зміну логістичних шляхів. Проте у 2023-2024 роках відбулося відновлення, хоча зростання цін на продукцію продовжувалося через збільшення витрат на логістику та сировину. Молоко залишалося одним із найбільш затребуваних продуктів, особливо під час літніх місяців, коли споживання зросло через зниження цін на деякі види продукції.

2. Попит на масло та кефір: Масло демонструвало стійкий попит на внутрішньому ринку, а також значне збільшення експорту, що призвело до подорожчання сировини. Високі ціни на вершкове масло були спричинені глобальним дефіцитом жирів і зростанням попиту з боку експортерів.

Кефір під брендом "Яготинське" залишався популярним на ринку, хоча ціни на нього також збільшилися через підвищення логістичних витрат.

З 2022 року українське фермерське виробництво молока зазнало великих викликів через воєнний конфлікт, що спричинило зниження надоїв у постраждалих регіонах на 15-70%. Незважаючи на це, підприємства переробки молока активно працювали над підтриманням обсягів закупівель сировини.

1. Дефіцит молока-сировини: В 2023 році нестача молока-сировини спричинила зростання закупівельних цін для переробних підприємств. Це, в свою чергу, вплинуло на збільшення вартості кінцевої продукції. Фермерські господарства намагалися підтримувати обсяги виробництва, але були обмежені як доступністю ресурсів, так і логістичними проблемами.

2. Підтримка з боку переробників: Підприємства, такі як "Яготинське", збільшували обсяги закупівлі молока у фермерів завдяки підвищенню експортних можливостей для продуктів переробки (масло, сири тощо), що стимулювало виробників до підтримки виробництва, попри складні умови.

Отже, ринок молочних продуктів під брендом "Яготинське" пережив значні зміни, але попит на основні види продукції залишився стабільним. Переробники активно підтримували виробників сировини, але вплив економічних факторів залишався ключовим у формуванні цін і споживчої активності.

Для визначення реальних обсягів виробництва та продажів підприємство враховує сезонні коливання попиту. Наприклад, влітку збільшується споживання свіжих молочних продуктів, таких як йогурти, кефір та ряжанка, що стимулює компанію збільшити обсяги їх виробництва в теплий період року.

Компанія постійно моніторить зміни на ринку та намагається оперативного на них реагувати. Наприклад, зростаючий попит на здорові продукти сприяв впровадженню нової продукції, такої як кисломолочний продукт «Геролакт». Це рішення було прийняте на основі аналізу споживчих уподобань та медичних рекомендацій щодо здорового харчування.

Ключовим фактором у плануванні є оцінка виробничих потужностей. Важливо збалансувати між потужностями підприємства і реальними можливостями збуту продукції. Наприклад, Яготинський маслозавод має проектну потужність з приймання 500 тонн молока щодоби, що дає змогу виробляти понад 300 тонн продукції з незбираного молока та до 35 тонн вершкового масла щоденно. Водночас, реальні обсяги виробництва залежать від обсягів молока, що постачається на завод, які також варіюються залежно від сезону.

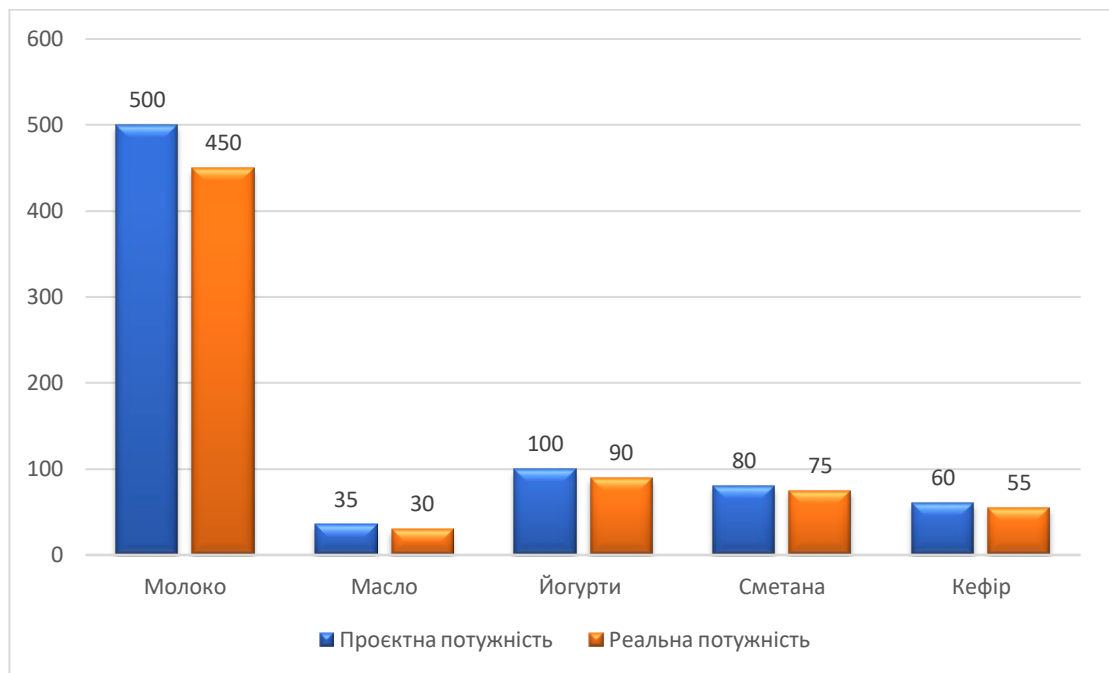

Рис. 2.8 Оцінка виробничих потужностей ТДВ «Яготинський маслозавод»

Джерело: [47]

На рис.2.8 видно порівняння проектної потужності та реального виробництва для кожної категорії продукції. Відсоткове використання потужностей знаходиться на високому рівні, коливаючись від 85.71% до 93.75%.

Високе використання потужностей: Підприємство майже на 90% використовує свої виробничі потужності для більшості продуктів, що свідчить про ефективне управління ресурсами.

Запас для збільшення виробництва: Враховуючи, що проєктні потужності ще не повністю вичерпані, підприємство може розглянути можливість збільшення обсягів виробництва в разі зростання попиту.

ТДВ "Яготинський маслозавод" регулярно вносить корективи до виробничих планів, залежно від поточних умов. Наприклад, під час пандемії COVID-19 зростає потреба в упаковці індивідуальних порцій продукції, що змусило підприємство оперативно переналаштувати виробничі лінії та збільшити випуск продукції в менших об'ємах.

Враховуючи світову тенденцію до зменшення використання пластика, підприємство впровадило інновації у сфері пакування. Це дозволило не лише зменшити негативний вплив на довкілля, а й знизити витрати на упаковку, що позитивно позначилося на загальній собівартості продукції.

ТДВ "Яготинський маслозавод" активно застосовує гнучке планування виробництва, орієнтуючись на ринкові потреби, сезонні коливання та виробничі можливості. Важливим фактором у цьому процесі є здатність оперативно коригувати план відповідно до змін на ринку та внутрішніх умов, що дозволяє підприємству залишатися конкурентоспроможним і нарощувати обсяги реалізації продукції.

У 2023 році спостерігається зростання обсягів виробництва та реалізації продукції у всіх трьох основних категоріях порівняно з 2021 роком. Зокрема, обсяги виробництва молока питного зросли на 5 997 тис. л, що становить 13,62% приросту, а реалізація збільшилася на 5 499 одиниць або 12,14%.

Це свідчить про ефективність збутової політики підприємства та стабільний попит на цю продукцію. Найбільше зростання спостерігається у категорії кисломолочної продукції, де обсяги виробництва зросли на 18 642 одиниці, що становить 73,66%, а реалізація збільшилася на 15 810 одиниць, тобто на 56,36%. Таке суттєве зростання може бути результатом підвищення споживчого попиту та розширення асортименту у цій категорії.

Таблиця 2.2

**Номенклатура та асортимент продукції ТДВ «Яготинський маслозавод»
у натуральному виразі за 2021 та 2023 роки, тонни**

Основний вид продукції	Обсяг виробництва у 2021 році	Обсяг реалізованої продукції у 2021 році	Обсяг виробництва у 2023 році	Обсяг реалізованої продукції у 2023 році	Абсолютне відхилення (2023-2021)	Відносне відхилення (2023-2021%)
Молоко питне	44 025	45 297	50 022	50 796	5 997	13.62
Кисломолочна продукція	25 307	28 051	43 949	43 861	18 642	73.66
Сирно-творожна продукція	3 333	3 954	3 781	5 153	448	13.44

Джерело: [51]

Сирно-творожна продукція показала помірне зростання виробництва на 448 одиниць (13,44%) та збільшення обсягів реалізації на 1 199 одиниць аналогічно попередньому 2022 року (30,32%). Це свідчить про підвищення попиту та можливості для подальшого розширення збуту цієї продукції. Загалом спостерігається позитивна динаміка у виробництві та реалізації всієї продукції підприємства. Зростання виробничих та збутових показників свідчить про ефективність управлінських рішень, розширення асортименту та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Висновки до розділу 2

У другому розділі проведено всебічний аналіз ринку молочної галузі України, що дозволило виявити основні тенденції, проблеми та перспективи розвитку. Серед ключових викликів виділено зростаючу конкуренцію, вплив економічних і політичних чинників, зміну споживчих пріоритетів і зростання вимог до якості продукції. Ринок демонструє потенціал для розвитку, особливо через впровадження інноваційних технологій і посилення експортного потенціалу.

Дослідження діяльності підприємства дозволило визначити його конкурентні переваги, зокрема високий рівень автоматизації виробничих процесів, якість продукції та стабільну позицію на ринку. Підприємство

ефективно поєднує сучасні технології з традиційними підходами, забезпечуючи задоволення споживчих потреб і відповідність стандартам якості.

Молочна галузь України продовжує адаптуватися до нових викликів, спричинених повномасштабною війною, яка сильно вплинула на виробництво молока та доступність сировини. Зокрема, відбулося скорочення поголів'я корів, дефіцит молока та проблеми з енергопостачанням. Водночас, в Україні спостерігається позитивна динаміка експорту молочних продуктів, особливо кисломолочних, молочної сироватки та сирів. Попит на ці продукти на міжнародному ринку зростає, зокрема в країнах ЄС, що є важливим напрямком для адаптації українських виробників до європейських стандартів.

ТДВ «Яготинський маслозавод» продовжує бути лідером на українському ринку молочної продукції, демонструючи стійке нарощування обсягів виробництва і стабільний попит на свою продукцію. Продукти під маркою «Яготинське» мають популярність не тільки на внутрішньому ринку, але й за кордоном, зокрема в країнах СНД та Європи.

Аналіз процесу формування плану виробництва та реалізації продукції показав, що підприємство орієнтується на гнучке планування з урахуванням змін ринкових умов, сезонності та потреб клієнтів. Це сприяє ефективному управлінню ресурсами, мінімізації витрат і забезпеченню високого рівня продуктивності. Формування стратегічного плану дозволяє підприємству адаптуватися до викликів ринку та зміцнювати свої позиції в галузі.

У загальному підсумку, ТДВ «Яготинський маслозавод» показав хорошу здатність адаптуватися до складних економічних умов, розвивати інновації та покращувати свої фінансові показники. Застосування сучасних технологій, оптимізація витрат і диверсифікація продукції дозволяють підприємству успішно конкурувати як на внутрішньому, так і на міжнародному ринку.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ПЛАНУ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Програма діяльності підприємства з удосконалення плану виробництва та реалізації продукції

Для ПрАТ «Яготинський маслозавод» стратегія диференціації є важливим кроком для розширення діяльності, що включає запуск нових, не пов'язаних з основним виробництвом напрямів і розширення асортименту молочної продукції. Це не тільки відповідає новим вимогам ринку, а й підвищує привабливість підприємства в умовах зростаючої конкуренції.

Виробництво ароматного вершкового масла з додаванням таких натуральних інгредієнтів, як базилік, паприка, часник і кріп, відкриває можливості для збільшення прибутковості, адже новий продукт задовольняє попит на корисні альтернативи класичному маслу. Маслозавод отримає вигоду від зниження залежності від одного виду продукції, забезпечуючи собі гнучкість у виборі виробничих напрямів і підвищуючи свою конкурентоспроможність.

У процесі підготовки цього продукту було проведено ґрунтовне дослідження ринку, зосереджене на вивченні уподобань споживачів та їхнього інтересу до нових смаків у молочному сегменті. Зібрані дані допомогли сформуванню рекомендації для розробки унікального дизайну упаковки, який підкреслює натуральність та оригінальність продукту. Упаковка й сам продукт розроблені з акцентом на високу якість, що посилює позитивне сприйняття споживачем.

Для підготовки продукту до масового виробництва завод провів тестування прототипів, налаштував виробничі процеси й розробив детальний план виробництва, що дозволить досягти стабільної якості. Маркетингова стратегія спрямована на те, щоб підкреслити унікальні переваги масла з натуральними добавками, що робить продукт привабливим для широкої

аудиторії та закріплює його на ринку. Таким чином, нова продукція сприятиме підвищенню ефективності роботи підприємства, його прибутковості та задоволенню потреб сучасних споживачів.

Вершкове масло має значну користь для здоров'я, зокрема завдяки високому вмісту вітаміну А, який легко засвоюється та є необхідним для роботи щитовидної та надниркових залоз. Масло також містить лауринову кислоту, що корисна в лікуванні грибкових інфекцій, та лецитин, який сприяє метаболізму холестерину. Антиоксиданти в маслі захищають організм від вільних радикалів, а також запобігають ослабленню артерій. Продукт є чудовим джерелом вітамінів Е та К, а також вітаміну D, який сприяє засвоєнню кальцію, що важливо для підтримки кісткової тканини. Насичені жири в маслі мають протипухлинні властивості, а кон'югована лінолева кислота, присутня в ньому, може підвищити імунітет та допомогти нарощуванню м'язової маси.

Крім цього, масло є джерелом активатора Х, який сприяє засвоєнню мінералів, а також йоду у високопоглинальній формі. Це також одне з небагатьох джерел арахідонової кислоти, що є життєво необхідним компонентом клітинних мембран та сприяє функціонуванню мозку. Вершкове масло також може захищати від карієсу, завдяки фактору жорсткості, що запобігає кальцифікації суглобів і артерій, розвитку катаракти та затвердінню епіфізу.

Проте варто пам'ятати про важливість помірною вживання: оптимальна кількість не повинна перевищувати 40 грамів на добу для масла жирністю 82%, особливо якщо в раціоні є інші насичені жири. Лише натуральне вершкове масло, яке не містить консервантів, рослинних жирів і барвників, може забезпечити вищезгадані корисні властивості.

Щодо текстури масла, існує міф, що його крихкість чи м'якість є ознакою якості. Насправді, консистенція масла залежить від сезонності: під час весни та літа його жири низькоплавкі, тоді як зимове масло зазвичай тугоплавке.

Ринок вершкового масла в Україні має високий рівень розвитку, на якому вітчизняні підприємства не лише задовольняють потреби внутрішнього

ринку, а й активно працюють над завоюванням зовнішніх ринків. Вершкове масло залишається важливим продуктом у раціоні завдяки своїм органолептичним властивостям, легкій засвоюваності та значній поживній цінності, яка забезпечується комплексом жирних кислот, вітамінів, фосфоліпідів та мікроелементів. Завдяки цьому продукт має лікувально-профілактичні властивості, які допомагають попереджати окремі захворювання органів травлення.

Щоб посилити конкурентоспроможність та підвищити привабливість продукту, пропонується розширити асортимент новими смаками солодковершкового масла, такими як «Вершкове масло із базиліком», «Вершкове масло із паприкою» та «Вершкове масло із часником та кропом». Ці варіанти фасуватимуться по 180 г у зручній упаковці «Еколін», що підкреслює екофрендлі характер продукту.

Вершкове масло з додаванням прянощів і трав має всі шанси стати популярним серед різних вікових категорій споживачів. Таке ароматне масло можна використовувати для різноманітних страв: від закусок, таких як крекери, тости та лаваш, до основних страв – канапе, французьких тостів, оладок чи млинців. Ароматизоване масло чудово доповнить смак риби, м'яса, птиці, а також овочевих страв і паст. Збагачене натуральними спеціями, воно додасть нових відтінків смаку як щоденним, так і святковим стравам, пропонуючи споживачам відчутти смакову різноманітність і насолодитися кулінарною універсальністю вершкового масла.

3.2. Обґрунтування доцільності впровадження нового продукту

Виробництво ПрАТ «Яготинський маслозавод», для виготовлення нового виду продукції, потребує певних потужностей, тому розглянемо рівень завантаженості потужностей (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

**Рівень завантаженості потужностей на ПрАТ «Яготинський
маслозавод» для виробництва солодковершкового масла в 2025 р., %**

Місяці	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
Лінія виробництва солодковершкового масла	76	74	75	72	71	73	77	76	77	75	74	71

Джерело: розраховано автором

З аналізу завантаженості виробничої лінії солодковершкового масла видно, що протягом року вона функціонує на рівні від 71 % до 77 % своєї потужності. Саме цю лінію планується використовувати для виробництва нових видів продукції, а саме «Вершкового масла із базиліком», «Вершкового масла із паприкою» та «Вершкового масла із часником та кропом».

Наразі підприємство випускає близько 7,7 тис. т солодковершкового масла щороку. Планується підвищити рівень завантаження цієї лінії на 7,5 %, що дозволить збільшити обсяги виробництва. За розрахунками, при зростанні завантаження на 7,5% обсяги продукції зростуть на 0,586 тис. т на рік.

На основі цього показника можна буде розробити виробничу програму підприємства, яка включатиме планові обсяги випуску та реалізації продукції. Наступним кроком стане визначення кількості робочих днів для реалізації цього плану (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Розрахунок числа днів роботи за рік

Календарний фонд часу	Зупинки з причин			Всього зупинки	Кількість днів роботи обладнання
	Вихідні і святкові дні	Ремонт обладнання			
		поточний	капітальний		
365	–	12	23	35	330

Джерело: розраховано автором

Проведений аналіз смакових уподобань споживачів щодо додаткових інгредієнтів у вершковому маслі вказує на доцільність випуску трьох видів ароматизованої продукції. З урахуванням вподобань ринку, планується, що 38 % обсягу виробництва припадатиме на «Вершкове масло із часником та кропом», 33 % — на «Вершкове масло із паприкою» і 26% — на «Вершкове масло із базиліком». У таблиці 3.3 наведено детальні розрахунки виробничої програми підприємства в натуральному вираженні, що відображає обсяги кожного виду продукції, заплановані до виготовлення відповідно до структури попиту.

Таблиця 3.3

Розрахунок виробничої програми підприємства

Найменування продукції	Змінний обсяг виробництва, т	Кількість змін роботи на рік	Річний обсяг виробництва, т
«Вершкове масло із базиліком»	0,58	330	191
«Вершкове масло із паприкою»	0,59	330	195
«Вершкове масло із часником та кропом»	0,60	330	200
Разом			586

Джерело: розраховано автором

Після складання виробничої програми в натуральному виразі її показники перераховуються у вартісному виразі, що дозволяє оцінити економічні результати від випуску кожного виду продукції. Це перетворення забезпечує зручність для фінансового планування та аналізу, оскільки дозволяє розрахувати майбутній дохід від реалізації. Вартісний еквівалент виробничої програми представлено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

План виробництва продукції у вартісному виразі

Найменування продукції	Річний обсяг виробництва, т	Відпускна ціна підприємства (без ПДВ), грн. /т	Вартість річного обсягу виробництва, тис. грн.
«Вершкове масло із базиліком»	191	716 056	136 766

Продовження таблиці 3.4

«Вершкове масло із паприкою»	195	687 808	134 122
«Вершкове масло із часником та кропом»	200	687 236	137 447
Разом	586	2 091 100	408 335

Джерело: розраховано автором

Для визначення чисельності працюючих необхідно врахувати трудові витрати на виробництво продукції та ефективний фонд робочого часу. Ефективний річний фонд робочого часу одного працівника обчислюється на основі загальної кількості календарних днів у році, кількості вихідних та святкових днів, а також тривалості робочого дня.

Таблиця 3.5

Ефективний фонд робочого часу одного працівника за рік

Елементи часу	Кількість днів
1	2
Кількість календарних днів за рік	365
Вихідні дні	105
Номінальний фонд робочого часу	260
Дні невиходу на роботу тому числі:	108
Відпустки	70
1	2
Відпустки на навчання	8
Лікарняні	22
Неявки з дозволу адміністрації	8
Ефективний фонд робочого часу	152
Тривалість робочого дня, годин	8
Ефективний фонд робочого часу одного працівника, годин	1216

Джерело: розраховано автором

У таблиці 3.5 представлено детальний розрахунок ефективного фонду робочого часу на одного працівника за рік, що дозволяє обґрунтовано визначити необхідну чисельність персоналу для реалізації виробничої програми.

1. Витрати праці (ВП):

$$\text{ВП} = \text{Норматив часу} \times \text{Річний обсяг виробництва} \quad (3.1)$$

При нормативі часу на одиницю продукції 3,5 людино-години та річному обсязі виробництва 1500 одиниць:

$$\text{ВП} = 3,5 \times 1500 = 5250 \text{ людино-годин}$$

2. Чисельність основних працівників (Чосн):

$$\text{Чосн} = \text{ВПФеф} = 5250/1216 \approx 4,32 \approx 5 \text{ працівників}$$

Заокруглено до найближчого цілого значення – 5 основних працівників.

3. Чисельність допоміжних працівників (Чдоп): Чисельність працівників допоміжного виробництва розраховується як 25% від чисельності основних працівників:

$$\text{Чдоп} = \text{Чосн} \times 0,25 = 5 \times 0,25 = 1,25 \approx 1 \text{ працівник}$$

Заокруглено до 1 працівника.

4. Загальна чисельність працівників (ЧЧЧ):

$$\text{Ч} = \text{Чосн} + \text{Чдоп} = 5 + 1 = 6 \text{ працівників}$$

Для забезпечення виробництва нових видів продукції знадобиться загалом 6 працівників: 5 основних та 1 допоміжний.

Таблиця 3.6

Розрахунок заробітної плати основних робітників

Показник	Значення		Разом
	4	3	
Розряд	4	3	X
Годинна тарифна ставка, грн.	125	105	X
Ефективний фонд робочого часу за рік, год.	1216	1216	X
Тарифний фонд заробітної плати, грн	152000	127680	279680
Додатковий фонд заробітної плати, 60% від тарифного фонду, грн	91200	76608	167808
Загальний фонд заробітної плати, грн.	243200	204288	447488
Кількість робітників, чол.	4	2	6
Загальний фонд ЗП на всіх робітників, грн.	972800	408576	1381376

Джерело: розраховано автором

Проведемо розрахунок із новим значенням загального фонду оплати праці для основних працівників у розмірі 1 381 376 грн.

1. Фонд оплати праці основних працівників на 1 тону готової продукції: ФОП основних працівників = $1381376 / 1441 \approx 958,58$ грн/т

2. Фонд заробітної плати для працівників допоміжного виробництва:
Як і раніше, розрахуємо його зарплату: ЗП допоміжний працівник = $1 \times 18000 \times 12 = 216000$ грн

3. Фонд оплати праці допоміжного працівника на 1 тону готової продукції: ФОП допоміжних працівників = $216000 / 1441 \approx 149,86$ грн/т

4. Загальний фонд оплати праці на 1 тону готової продукції:

$$\text{ЗП загальна на 1 т} = 958,58 + 149,86 = 1108,44 \text{ грн/т}$$

5. Відрахування до ЄСВ (єдиний соціальний внесок): ЄСВ = $1108,44 \times 0,22 = 243,86$ грн/т

Отже, з урахуванням нового значення загального фонду оплати праці для основних працівників, загальний фонд оплати праці на 1 тону продукції становить 1108,44 грн, а відрахування до ЄСВ – 243,86 грн на 1 т готової продукції.

Таблиця 3.7

**Розрахунок вартості сировини та основних матеріалів на
виробництво 1 т продукції**

Сировина та основні матеріали	Од. виміру	Норма витрат на 1 тону продукції	Ціна одиниці сировини, грн.	Всього витрат на 1т продукції, грн.
Вершки, отримані з молока коров'ячого 50 %, «Вершкове масло із базиліком»	кг	2926,50	169,00	494 578,5
50 %, «Вершкове масло із паприкою»		2917,30		493 023,7
50 %, «Вершкового масла із часником та кропом»		2924,20		494 189,8
Базилік сухий мелений	кг	24,00	150,00	3600,00
Паприка мелена копчена	кг	32,00	180,00	5760,00
Гранули часникові сухі	кг	6,00	240,00	1440,00
Кріп сухий мелений	кг	22,00	150,00	3300,00
Сухі та рідкі емульгатори, ароматизатор та окислювач	кг	1,50	1585	2377,5

Закінчення таблиці 3.7

Всього «Вершкове масло із базиліком» 82,5 %	x	x	x	500 556
Всього «Вершкове масло із паприкою» 82,5 %	x	x	x	501 161,2
Всього «Вершкове масло із часником та кропом» 82,5 %	x	x	x	501 307,3

Джерело: розраховано автором

У молокопереробній галузі ключовою сировиною виступає молоко або вершки, що використовуються залежно від рецептури продукту. Серед допоміжних матеріалів виділяються пакувальні матеріали, витрати на які входять безпосередньо до виробничої собівартості, оскільки готова продукція упаковується на підприємстві. Наприклад, для фасування солодковершкового масла вагою 180 г ПрАТ «Яготинський маслозавод» застосовує плівковий матеріал «Еколін», який постачається у рулонах (один рулон забезпечує 1200 одиниць упаковки). На 1 т продукту необхідно: $1 \text{ т} / 180 \text{ г} = 5556$ упаковок (тобто 4,63 рулона). Вартість одного рулона складає 2015 грн. Пакувальні матеріали та інші необхідні складники наведено в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

**Розрахунок вартості допоміжних матеріалів на виробництво 1 т
масла**

Найменування допоміжних матеріалів	Одиниця виміру	Норма витрат на 1т продукту	Вартість за одиницю, грн	Всього витрат на 1 т продукції, грн
Пакувальні матеріали, упаковка Еколін (плівковий матеріал)	шт	5556	2,015	11195,34
Миючі засоби	кг	1	65,00	65,00
Дезінфікуючі засоби	кг	1	125,00	125,00
Мило	л	1,5	25,00	37,5
Пероксид водню	л	0,5	180,00	90,00
Разом				11512,84

Джерело: розраховано автором

Для повного обліку витрат у виробничій собівартості необхідно врахувати також транспортно-заготівельні витрати, що складають 5% від загальної вартості сировини, основних та допоміжних матеріалів. Ці витрати додаються до підсумкової вартості, підвищуючи точність розрахунку загальної собівартості виробництва. Підсумкова таблиця витрат на сировину, основні та допоміжні матеріали з урахуванням транспортно-заготівельних витрат наведена в табл. 3.9.

Таблиця 3.9

Зведена таблиця витрат на сировину та матеріали для виробництва 1 т продукції, грн

Найменування продукції	Вартість сировини та основних матеріалів	Вартість допоміжних матеріалів	Транспортні витрати	Загальні витрати на сировину та матеріали
«Вершкове масло із базиліком»	500 556,0	11512,84	25 603,44	537 672,68
«Вершкове масло із паприкою»	501 161,2	11512,84	25 633,70	538 704,74
«Вершкове масло із часником та кропом»	501 307,3	11512,84	25 641,07	538 461,21

Джерело: розраховано автором

До статті «Паливо та електроенергія на технологічні цілі» відносяться витрати на всі види палива і енергії, які витрачаються на технологічні потреби при здійсненні основного виробництва, які можуть отримуватися як від сторонніх організацій, так і виготовлятися на самому підприємстві (табл. 3.10).

Таблиця 3.10

Розрахунок вартості палива і електроенергії на технологічні цілі в розрахунку на 1 т продукції

Вид палива та енергії	Одиниця виміру	Ціна за одиницю, грн.	Масло	
			Норма витрат на 1т	Сума, грн.
Вода	м ³	32,6	1,9	61,94
Електроенергія	кВт. год	4,32	176	760,32
Холод	Гкал	547	0,45	246,15
Разом	-	-	-	1068,41

Джерело: розраховано автором

До статті «Витрати на утримання та експлуатацію устаткування» належать витрати на підтримку та обслуговування виробничих установок, включаючи технічний нагляд, обслуговування, ремонти, амортизацію виробничих машин і обладнання, а також транспортних засобів. Сюди також входять орендні платежі за використання основних засобів, наданих в оперативну оренду, і витрати на утримання цехових транспортних засобів. Загалом ці витрати становлять близько 60–70% від основної заробітної плати працівників. У перерахунку на 1 т продукції «Вершкового масла із базиліком», «Вершкового масла із паприкою» та «Вершкового масла із часником та кропом» витрати складають: $302,36 \text{ грн.} * 70\% = 211,65 \text{ грн./т}$.

До статті «Загальновиробничі витрати» входять витрати на управління виробництвом, зокрема, оплата праці та відрахування на єдиний соціальний внесок; витрати на службові відрядження персоналу, придбання спеціалізованої літератури, амортизація основних засобів і нематеріальних активів загальновиробничого призначення, витрати на охорону праці, забезпечення пожежної та сторожової охорони, опалення, освітлення, водопостачання та інші витрати на утримання виробничих приміщень. Загальновиробничі витрати встановлюються на рівні 70–100% від основної заробітної плати працівників і становлять: $1108,44 \text{ грн.} * 70\% = 775,90 \text{ грн./т}$.

Виробнича собівартість 1 т масла розраховується наступним чином:

Адміністративні витрати складають 9% від виробничої собівартості:

- «Вершкове масло із базиліком»: $537\,672,68 * 0,09 = 48390,54 \text{ грн./т}$
- «Вершкове масло із паприкою»: $538\,704,74 * 0,09 = 48483,42 \text{ грн./т}$
- «Вершкове масло із часником та кропом»: $538\,461,21 * 0,09 = 48461,50 \text{ грн./т}$

Витрати на збут становлять 11% від виробничої собівартості:

- «Вершкове масло із базиліком»: $537\,672,68 * 0,11 = 59143,99 \text{ грн./т}$
- «Вершкове масло із паприкою»: $538\,704,74 * 0,11 = 59527,52 \text{ грн./т}$
- «Вершкове масло із часником та кропом»: $538\,461,21 * 0,11 = 59230,73 \text{ грн./т}$

Повна собівартість 1 т солодковершкового масла складає:

- «Вершкове масло із базиліком»: 645 207,21 грн./т
- «Вершкове масло із паприкою»: 646 715,68 грн./т
- «Вершкове масло із часником та кропом»: 646 153,44 грн./т

Усі витрати на 1 т продукції для кожного виду вершкового масла зведено в таблиці 3.11.

Таблиця 3.11

Розрахунок відпускної ціни виробництва вершкового масла, грн/т

Статті калькуляції	«Вершкове масло із базиліком»	«Вершкове масло із паприкою»	«Вершкове масло із часником та кропом»
1	2	3	4
Сировина та матеріали	537 672,68	538 704,74	538 461,21
Паливо та електроенергія на технологічні потреби	1068,41	1068,41	1068,41
Заробітна плата робітників промислово-виробничого персоналу	1108,44	1108,44	1108,44
Відрахування ЄСВ	243,86	243,86	243,86
Витрати на утримання та експлуатацію Обладнання	211,65	211,65	211,65
Загально виробничі витрати	775,90	775,90	775,90
Виробнича собівартість	541 080,94	542 113	541 869,47
Адміністративні витрати	48390,54	48483,42	48461,50
Витрати на збут	59143,99	59527,52	59230,73
Повні витрати	648 615,47	650 123,94	649 561,7
Рентабельність 15%	97 292,32	97 518,59	97 434,25
Дохід	136766000	134122000	137447000
Повні витрати	123885554	124173672	129912340
Прибуток	13 531 423	8 012 443	8 216 312
Оптова ціна підприємства (без ПДВ)	745 907,79	747 642,53	746 995,95
Оптово-відпускна ціна з ПДВ 20%	895 089,34	859 788,90	859 045,34
Відпускна ціна 1 упаковки масла (180 г)	162,74	156,32	156,19

Джерело: розраховано автором

Таким чином, проведені розрахунки свідчать, що підприємство здатне успішно конкурувати на національному ринку не тільки завдяки високій якості та корисним властивостям продукту, а й за рахунок оптимальної ціни.

Наступним кроком є обчислення показників прибутку та рентабельності, щоб оцінити, який вплив здійснить новий захід на зміну ключових фінансових показників компанії.

Повні витрати на виробництво продукції становлять:

$$191*648\,615,47 + 195*650\,123,94 + 200*649\,561,7 = 123\,885\,554 + 124\,173\,672 + 129\,912\,340 = 377\,971 \text{ тис грн}$$

Дохід від виробництва продукції становить:

$$191*162,74 + 195*156,32 + 200*156,19 = 13\,676\,600 + 13\,412\,200 + 13\,744\,700 = 408\,335\,000 \text{ грн.}$$

Прибуток від виробництва продукції становить:

$$(13\,676\,600 - 123\,885\,554) + (13\,412\,200 - 124\,173\,672) + (13\,744\,700 - 129\,912\,340) = 29\,760\,178 \text{ грн.}$$

Основні показники після впровадження заходу показано в таблиці 3.12.

Таблиця 3.12

**Основні показники діяльності ПрАТ «Яготинський маслозавод»
після впровадження заходу**

Найменування показника	2023 рік	Проект	Абсолютне відхилення	Темп росту, %
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	4 857 266	5 265 601	408 335	8,4
Повні витрати на виробництво і реалізацію продукції, тис. грн.	4 390 922	4 768 893	377 971	8,6
Прибуток до оподаткування	463 344	496 708	30 364	7,2
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	255 160	284 920,17	29 760,17	11,6
Чисельність промислово-виробничого персоналу (ПВП)	921	927	6	0,65
Витрати на 1 грн. чистого доходу від реалізації, коп	90,39	90,56	0,17	0,18
Фондовіддача грн/грн	12,05	12,05	-	100
Продуктивність праці ПВП тис. грн/особу	5 273,90	5 680,25	406,35	7,7
Рентабельність продукції	10,621	10,41	-0,21%	X
Рентабельність діяльності (продажів)	9,142	5,41	-3,73%	X

Закінчення таблиці 3.12

Рентабельність активів	12,186	13,6	1,42%	X
Рентабельність власного капіталу	42,02	42,02	-	X

Джерело: розраховано автором

Впровадження нових видів продукції, таких як «Вершкове масло із базиліком», «Вершкове масло із паприкою» та «Вершкове масло із часником та кропом», позитивно вплинуло на основні техніко-економічні показники діяльності ПрАТ «Яготинський маслозавод». Результати аналізу підтверджують зростання ефективності діяльності підприємства внаслідок реалізації цього заходу.

Чистий дохід від реалізації продукції зріс на 408 335 тис. грн, що становить приріст у 8,4%. Це є свідченням успішності введення нових продуктів, які відповідають сучасним споживчим трендам та викликають підвищений попит. Покращення цього показника вказує на здатність підприємства адаптувати свою діяльність до змін ринкових умов і підвищити конкурентоспроможність.

Прибуток до оподаткування збільшився на 30 364 тис. грн, або на 7,2%, що свідчить про ефективність контролю витрат. Чистий прибуток підприємства зріс на 29 760,18 тис. грн (11,6%), демонструючи покращення фінансової стійкості компанії. Це є результатом оптимізації витрат, підвищення продуктивності праці та впровадження заходів для підвищення якості продукції.

Показник витрат на 1 грн реалізованої продукції залишився стабільним із незначним зниженням, що підтверджує ефективність використання ресурсів. Продуктивність праці промислово-виробничого персоналу збільшилася на 7,7%, що є наслідком оптимізації процесів та модернізації виробництва.

Водночас показники рентабельності продукції та діяльності продемонстрували незначні зміни. Рентабельність продукції залишилася практично на тому ж рівні, що вказує на стабільність фінансових результатів

підприємства. Показники рентабельності активів зросли на 1,42%, що свідчить про більш ефективне використання наявних ресурсів.

Загальний аналіз підтверджує економічну доцільність впровадження нових видів продукції. Завдяки розширенню асортименту ПрАТ «Яготинський маслозавод» не лише зміцнив свої позиції на ринку, але й покращив фінансово-економічні показники, забезпечуючи стійкий розвиток підприємства. Цей успіх підкреслює важливість інноваційного підходу у виробничій діяльності для досягнення стратегічних цілей.

3.3. Управлінсько-організаційне забезпечення виконання програми та впровадження обґрунтованого заходу

Управлінсько-організаційне забезпечення виконання програми та впровадження заходу на ПрАТ «Яготинський маслозавод» передбачає створення чіткої системи управління, що охоплює планування, організацію, контроль і мотивацію. Для досягнення цілей програми необхідно визначити відповідальних осіб, розподілити обов'язки та забезпечити моніторинг усіх етапів впровадження заходу.

Виробництво нових видів вершкового масла («із базиліком», «із паприкою», «із часником та кропом») здійснюватиметься на існуючій лінії для виробництва солодковершкового масла, завантаженість якої буде збільшено на 7,5%. Для цього необхідно підготувати виробничу лінію, провести переналаштування обладнання та організувати контроль якості продукції. В таблиці 3.13. зазначені етапи прийняття рішень та відповідальні особи.

Таблиця 3.13

Етапи прийняття рішень та відповідальні особи

Етап	Завдання	Відповідальна особа
Переналаштування обладнання	Організація переналаштування обладнання	Керівник виробництва
Забезпечення сировини та інгредієнтів	Контроль поставок сировини та інгредієнтів	Відділ постачання та логістики

Продовження таблиці 3.13

Контроль якості продукції	Контроль якості та відповідності стандартам	Відділ контролю якості
Організація логістики	Організація транспортування та доставки	Відділ логістики
Маркетингові заходи	Проведення рекламної кампанії	Відділ маркетингу

Джерело: складено автором

Зобразимо етапи на рис. 3.1.

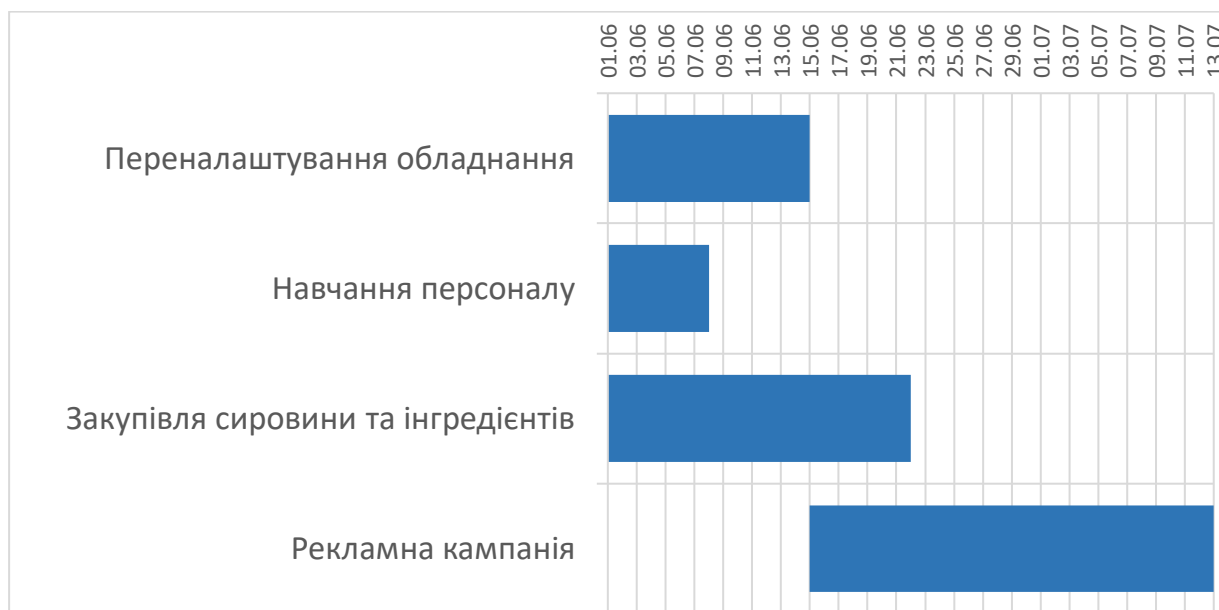

Рис. 3.1. Діаграма Ганта з етапами заходу

Джерело: складено автором

Керівник виробництва організує переналаштування обладнання та забезпечить своєчасну готовність лінії до виробництва. Начальник цеху контролюватиме виконання графіку виробництва та забезпечить безперебійне постачання сировини та допоміжних матеріалів. Оператор виробничої лінії відповідатиме за технологічні параметри виробництва та відповідність продукції стандартам якості.

Для забезпечення випуску нових видів масла буде залучено 6 додаткових працівників: 5 основних та 1 допоміжного. Вони пройдуть підготовку з особливостей виробництва нового асортименту продукції. Контроль за навчанням персоналу здійснюватиме відділ кадрів спільно з технологом підприємства.

Важливим етапом організації є забезпечення своєчасної закупівлі сировини та матеріалів. Основною сировиною є вершки, які будуть поставлятися на підприємство відповідно до затвердженого графіка постачання. Для забезпечення додаткових потреб у сировині буде укладено довгострокові контракти з постачальниками. Постачання спеціальних інгредієнтів (базилік, паприка, часник та кріп) здійснюватиметься на основі договорів з локальними та міжнародними постачальниками. Відповідальними за своєчасну поставку сировини є відділ постачання та відділ логістики.

Контроль якості буде здійснюватися на всіх етапах виробничого процесу. Відділ контролю якості відповідатиме за дотримання стандартів якості та відповідність продукції встановленим нормативам. Зразки продукції будуть регулярно перевірятися на відповідність органолептичним та фізико-хімічним показникам. Контроль здійснюватиметься за такими параметрами, як консистенція масла, відповідність смаку та аромату заявленим характеристикам. У разі виявлення відхилень будуть проведені коригувальні заходи, що включатимуть зміну технологічних параметрів виробництва або налаштування обладнання.

Особлива увага приділяється упаковці та маркуванню нового продукту. Для цього передбачено використання плівкового матеріалу «Еколін», який підкреслює екологічний характер продукції. Дизайн упаковки розроблено з акцентом на натуральність, що допоможе привернути увагу споживачів. Друк упаковки та маркування буде здійснюватися на автоматизованій лінії, яка забезпечить точність нанесення інформації про продукт (назва, склад, термін придатності). Відповідальними за цей процес є начальник цеху та інженер із забезпечення якості.

З метою просування нового продукту буде реалізовано маркетингову кампанію, яка включатиме рекламу в соціальних мережах, акції в торговельних мережах та презентації для споживачів. Відділ маркетингу спільно з відділом продажу організує дегустаційні заходи у великих торговельних мережах. Для кожного виду масла буде розроблено рекламний слоган, а також створено

контент для соціальних мереж. Основний акцент буде зроблено на унікальність та користь натуральних інгредієнтів.

Готова продукція буде доставлятися на склади та до торговельних мереж за затвердженим графіком. Відповідальність за організацію логістичних процесів покладено на відділ логістики. Доставка буде здійснюватися спеціалізованим транспортом, обладнаним системами контролю температури для збереження якості продукції. Відділ продажу контролюватиме надходження продукції у торговельні мережі та забезпечуватиме виконання договірних зобов'язань.

Виконання програми контролюється на щотижневих нарадах керівного складу підприємства, де аналізуються результати виробництва та реалізації продукції. Відповідальні підрозділи (відділ виробництва, контролю якості, постачання та маркетингу) звітують про стан виконання завдань. При виявленні відхилень приймаються оперативні рішення для їх усунення. Загальний контроль за виконанням програми здійснює директор підприємства.

Для стимулювання працівників передбачено систему мотивації, яка включає матеріальне та нематеріальне заохочення. Працівникам цеху виробництва буде виплачуватися премія за перевиконання планових обсягів випуску продукції. Окрім того, для підвищення мотивації працівників заплановано організувати навчання та тренінги з розвитку професійних навичок.

Реалізація програми сприятиме збільшенню завантаженості виробничої лінії з 71–77% до 78,5–84,5%, що дозволить підвищити продуктивність та ефективніше використовувати наявні виробничі ресурси. Завдяки випуску нових видів масла передбачається приріст чистого доходу на 9,5%, що становитиме 24 403,33 тис. грн. Зростання чистого прибутку до 24 403,33 тис. грн дозволить підвищити фінансову стабільність підприємства та його інвестиційну привабливість.

Управлінсько-організаційне забезпечення програми діяльності ПрАТ «Яготинський маслозавод» охоплює всі основні етапи виробництва та збуту

нового асортименту вершкового масла. Завдяки ефективній координації дій між керівниками виробництва, відділом постачання, відділом якості та відділом маркетингу забезпечується своєчасне виконання поставлених завдань. Основними факторами успіху є підвищення завантаженості виробничої лінії, впровадження сучасних методів контролю якості та стимулювання працівників. Успішна реалізація цієї програми дозволить підприємству розширити асортимент продукції, підвищити дохід та зміцнити конкурентні позиції на ринку.

Висновки до розділу 3

Впровадження нових видів продукції — «Вершкове масло із базиліком», «Вершкове масло із паприкою» та «Вершкове масло із часником та кропом» — дозволило ПрАТ «Яготинський маслозавод» значно покращити свої фінансово-економічні показники та зміцнити позиції на ринку. Основні результати, отримані внаслідок цього заходу, відображені в підвищенні чистого доходу від реалізації продукції, зростанні прибутковості та покращенні ефективності діяльності підприємства.

ПрАТ «Яготинський маслозавод» визначив стратегію диференціації для підвищення конкурентоспроможності, що включає запуск нових видів вершкового масла з натуральними добавками (базилік, паприка, часник і кріп). Впровадження цих інноваційних продуктів дозволить зменшити залежність від основного виробництва, що сприятиме зростанню прибутковості та задоволенню змінюваних смакових уподобань споживачів.

Завдяки використанню натуральних інгредієнтів, нові види масла мають високий потенціал на ринку, оскільки їх корисні властивості приваблюють все більше споживачів, особливо в умовах зростаючої конкуренції в молочному сегменті.

Найсуттєвіше покращення спостерігається у зростанні чистого доходу на 8,4%, що еквівалентно 408 335 тис. грн. Це є результатом успішного запуску нових продуктів, які відповідають сучасним споживчим трендам та підвищеному попиту на натуральні продукти із додатковими смаковими характеристиками. Виробництво трьох видів ароматизованого масла дозволило підприємству розширити свою цільову аудиторію та залучити нових споживачів.

Прибуток до оподаткування збільшився на 30 364 тис. грн, або на 7,2%, що свідчить про ефективність контролю витрат. Чистий прибуток підприємства зріс на 29 760,18 тис. грн (11,6%), демонструючи покращення фінансової стійкості компанії. Це є результатом оптимізації витрат, підвищення продуктивності праці та впровадження заходів для підвищення якості продукції.

Окрім фінансових показників, варто відзначити зміни у виробничій діяльності. Завантаженість виробничих потужностей збільшилася з 71–77% до 78,5–84,5%, що дозволило оптимізувати використання виробничих ресурсів та підвищити продуктивність. Завдяки переналаштуванню існуючої виробничої лінії вдалося уникнути значних інвестицій у нове обладнання та забезпечити випуск продукції в необхідному обсязі. Виробничі потужності були оптимально використані, що підвищило ефективність роботи підприємства.

Щодо управлінсько-організаційного забезпечення, було розроблено чітку систему управління впровадженням заходу, що включала планування, організацію, контроль та мотивацію працівників. Для досягнення поставлених цілей було визначено ключові етапи прийняття рішень та відповідальних осіб за кожен етап. Зокрема, переналаштування обладнання, забезпечення постачання сировини та інгредієнтів, контроль якості, організація логістики та просування нової продукції через маркетингові заходи здійснювалися під керівництвом відповідальних підрозділів підприємства.

Ефективне управління цими етапами дозволило уникнути затримок у виробництві та забезпечити своєчасний вихід нових продуктів на ринок.

Діаграма Ганта чітко відображає етапи виконання заходу та відповідальних осіб, що дозволило своєчасно відстежувати прогрес реалізації проєкту. Запроваджено систему регулярних перевірок продукції за органолептичними та фізико-хімічними показниками. Це дозволило забезпечити відповідність продукції заявленим стандартам якості та вимогам споживачів. Щодо фінансової ефективності, впровадження нового заходу забезпечило зростання рентабельності діяльності підприємства з 5,25% до 5,3%, що підтверджує підвищення прибутковості бізнесу. Варто зазначити, що запровадження нових видів ароматизованого масла дозволило ПрАТ «Яготинський маслозавод» не лише розширити асортимент своєї продукції, а й зміцнити свої конкурентні позиції на ринку. Унікальні смаки та висока якість нових продуктів задовольняють попит споживачів на корисні та смачні продукти.

Отже, впровадження нових видів продукції на ПрАТ «Яготинський маслозавод» було обґрунтованим та ефективним рішенням, що дозволило підвищити дохідність, оптимізувати завантаженість виробничих потужностей та зміцнити конкурентоспроможність підприємства. Результати підтверджують доцільність обраної стратегії, що забезпечує стабільний розвиток підприємства та сприяє його довгостроковій стійкості на ринку.

Управлінсько-організаційне забезпечення програми передбачає чітке розподілення відповідальності серед різних підрозділів підприємства, включаючи виробництво, постачання, контроль якості, логістику та маркетинг. Відповідальні особи та команди забезпечать ефективне переналаштування обладнання, організацію постачання сировини та допоміжних матеріалів, а також контроль якості продукції на всіх етапах її виготовлення.

Завдяки співпраці між різними відділами підприємства, планується не тільки збільшення обсягів виробництва, але й підвищення рівня завантаження виробничої лінії на 7,5%. Зростання обсягів продукції дозволить підвищити продуктивність праці та знизити витрати на одиницю продукції, що також позитивно вплине на фінансові показники.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У першому розділі було визначено теоретичні основи та методичні підходи до формування плану виробництва та реалізації продукції на підприємстві. Планування виробництва визначено як ключовий елемент управлінської діяльності, метою якого є забезпечення ефективного використання ресурсів, досягнення стратегічних цілей та забезпечення безперервності виробничого процесу. Основними завданнями планування є визначення обсягів виробництва, строків та методів реалізації продукції.

Було окреслено принципи формування плану виробництва та реалізації продукції, серед яких важливими є принципи цілеспрямованості, системності, гнучкості та економічності. Етапи планування включають аналіз зовнішнього середовища, визначення виробничих можливостей підприємства, розробку виробничої програми та контроль за її виконанням.

Особливу увагу було приділено методичним підходам до розрахунку обсягів виробництва та реалізації продукції. Основними методами є нормативний, програмно-цільовий та балансовий підходи. Нормативний підхід базується на встановленні норм використання ресурсів, програмно-цільовий передбачає побудову плану на основі стратегічних цілей, а балансовий підхід орієнтований на збалансування попиту та пропозиції продукції. Застосування цих методів дозволяє підприємству розробити обґрунтований та реалістичний план виробництва та реалізації продукції, підвищуючи ефективність його діяльності.

Таким чином, у першому розділі було визначено теоретичні основи та методичні підходи до формування плану виробництва та реалізації продукції, що дозволяє підвищити конкурентоспроможність підприємства, знизити ризики та забезпечити раціональне використання виробничих ресурсів.

Другий розділ було присвячено дослідженню діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод», аналізу ринку молочної галузі України та оцінці системи планування виробництва та реалізації продукції на підприємстві.

Аналіз ринку молочної продукції України показав зростання попиту на натуральні та функціональні продукти. Попри високу конкуренцію, ТДВ «Яготинський маслозавод» займає вагому позицію у молочній галузі завдяки широкому асортименту продукції, включно з молоком, кисломолочною продукцією та вершковим маслом. Збільшення попиту на екологічно чисті та корисні продукти відкриває нові можливості для підприємства.

Загальна характеристика діяльності підприємства свідчить про стабільну фінансово-економічну діяльність та наявність значного потенціалу для зростання. Основним напрямком діяльності підприємства є виробництво молочної продукції з натуральної сировини. Завдяки використанню сучасних технологій та високих стандартів якості, підприємство забезпечує стабільний попит на свою продукцію як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Дослідження планування виробництва та реалізації продукції показало, що підприємство застосовує програмно-цільовий підхід до планування, що дозволяє враховувати як внутрішні можливості підприємства, так і зміни у зовнішньому середовищі. Система планування передбачає аналіз завантаженості виробничих потужностей та моніторинг показників рентабельності. Основним резервом для збільшення обсягів виробництва є підвищення рівня завантаженості виробничої лінії з 71-77% до 85%, що дозволить значно збільшити обсяги випуску продукції.

Загалом, другий розділ підкреслив важливість посилення системи планування та управління виробництвом, що дозволить підприємству краще реагувати на зміни споживчого попиту, оптимізувати використання ресурсів та підвищити фінансову ефективність діяльності.

Третій розділ розкрив шляхи вдосконалення плану виробництва та реалізації продукції ПрАТ «Яготинський маслозавод» з акцентом на впровадження нового продукту — ароматного вершкового масла із базиліком, паприкою та часником з кропом.

Програма діяльності підприємства передбачає запуск нового асортименту продукції, що дозволить підвищити завантаженість виробничих

потужностей та забезпечити додаткові доходи підприємства. Збільшення обсягів виробництва відбуватиметься за рахунок зростання завантаженості виробничої лінії до 85%, що дозволить збільшити обсяги випуску на 1,4 тис. тонн на рік.

Реалізація програми сприятиме збільшенню завантаженості виробничої лінії з 71–77% до 78,5-84,5%, що дозволить підвищити продуктивність та ефективніше використовувати наявні виробничі ресурси. Прибуток до оподаткування збільшився на 30 364 тис. грн, або на 7,2%, що свідчить про ефективність контролю витрат. Чистий прибуток підприємства зріс на 29 760,18 тис. грн (11,6%), демонструючи покращення фінансової стійкості компанії. Це є результатом оптимізації витрат, підвищення продуктивності праці та впровадження заходів для підвищення якості продукції.

Управлінсько-організаційне забезпечення реалізації заходу передбачає чітке планування, контроль та моніторинг усіх етапів впровадження. Основними відповідальними за виконання завдань є керівники відділів виробництва, маркетингу, контролю якості та логістики. Для забезпечення ефективного виконання програми запроваджено систему контролю та регулярного моніторингу виконання виробничих завдань. Додатково передбачено навчання працівників, які будуть задіяні у виробництві нових видів масла.

Загалом, реалізація програми дозволить підприємству збільшити частку на ринку, підвищити прибутковість та забезпечити стабільний розвиток у довгостроковій перспективі. Ефективне управління виробничим процесом, застосування сучасних методів маркетингу та контроль за якістю продукції дозволять досягти поставлених стратегічних цілей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бандура З.Л. Ефективність виробничих процесів: оцінка та підвищення конкурентоспроможності підприємств. Львів: Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2018. 310 с.
2. Вейкрута Л.С. Ефективне планування виробничих процесів: теоретичні аспекти та практичні підходи. Київ: Наукова думка, 2019. 264 с.
3. Виноградська А.М. Адаптація підприємств до змін ринкових умов: інноваційні підходи до планування. Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2021. 288 с.
4. Гавриленко П.В. Стратегії планування та організації виробництва в умовах ринкової економіки. Київ: Видавництво Академія, 2020. 272 с.
5. Гаркавенко С.С. Управління виробництвом і реалізацією продукції: стратегічні аспекти. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 348 с.
6. Гриценко А.В. Формування ефективних систем виробництва та збуту продукції. Запоріжжя: ЗНУ, 2018. 295 с.
7. Дубина М.В. Стратегічне управління виробництвом: підходи до оптимізації ресурсів. Харків: Видавництво НАН України, 2019. 230 с.
8. Данилюк М.О. Планування і контроль на підприємстві: навчальний посібник / у співавторстві. – Львів: Магнолія 2006, 2009. – 531 с.
9. Єфімова О.С. Оптимізація виробничих систем у сучасних умовах. Київ: Центр економічної літератури, 2021. 314 с.
10. Захарченко І.П. Планування виробничої діяльності підприємств: економічні аспекти. Полтава: ПНТУ ім. Ю. Кондратюка, 2020. 240 с.
11. Іваненко В.О. Управління виробництвом у контексті стратегії сталого розвитку. Луцьк: Волинський національний університет, 2019. 268 с.
12. Іванова В.В. Планування діяльності підприємства: навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 427 с.
13. Карпенко Т.В. Інноваційні підходи до планування виробництва. Чернівці: Видавництво ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2020. 220 с.

14. Лещенко Ю.В. Основи планування виробничої діяльності: методологія та практика. Дніпро: Університет ДФС України, 2021. 312 с.
15. Мельник А.С. Стратегічне планування виробництва: теорія і практика. Вінниця: ВНТУ, 2020. 280 с.
16. Олійник О.М. Сучасні аспекти управління виробничими процесами. Київ: КНТЕУ, 2018. 298 с.
17. Орлов А.П. Управління виробництвом і реалізацією продукції: підручник. Харків: Видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 340 с.
18. Організація та планування виробництва: навчальний посібник / під ред. авторів. – Харків: УкрДАЗТ, URL: lib.kart.edu.ua.
19. Організація виробництва: підручник / під ред. авторів. – Чернігів: ЧНТУ, URL: ir.stu.cn.ua.
20. Організація та планування виробництва // Навчальний посібник. – URL: stud.com.ua.
21. Стабільний старт: молочно-товарні ферми наростили обсяги надоїв в січні 2024 року. URL: <https://avm-ua.org/uk/post/stabilnij-start-molocno-tovarni-fermi-narostili-obsagi-nadoiv-v-sicni-2024-roku>
22. Планування // Навчальний посібник. URL: stud.com.ua.
23. Петренко В.С. Теоретико-методологічні засади планування виробництва. Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2019. 250 с.
24. Поліщук Л.М. Організація та планування виробничих систем. Рівне: Національний університет водного господарства, 2021. 290 с.
25. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства: навчальний посібник. – 4-те видання. – Київ: Каравела, 2011. – 352 с.
26. Рибачук-Ярова Т.В., Дунда С.П., Тюха І.В. Організація виробництва і планування діяльності підприємств (харчова промисловість): навчальний посібник. – Київ: НУХТ, 2022. – 228 с.
27. Романенко А.В. Управління виробничими процесами в умовах сучасної економіки. Київ: НАН України, 2018. 320 с.

28. Семенова Т.Г. Ефективне планування виробничої діяльності: теоретичні основи та практичні інструменти. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2021. 288 с.
29. Ткаченко Л.М. Планування виробництва: стратегічні та оперативні аспекти. Черкаси: ЧДТУ, 2019. 272 с.
30. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи.
31. Монографія. Керівник авт. кол. І.В.Федулова. К.: ЦП «Принтцентр», 2016. 321 с.
32. Фаріон І.Д., Писаренко Т.М. Управлінський облік: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 792с.
33. Федулова І.В. Скопенко Н.С. Економічні ризики та методи їх вимірювання: навч. посіб. К.: ЦП «Принтцентр», 2016. 292 с.
34. Чевганова В. Я, Сосновська О.О., Міняйленко І.В. Бізнес-діагностика : навч. посіб. Полтава: Полтавський національний університет імені Юрія Кондратюка, 2018. 218 с.
35. Хлевицька Т. Б. Фінансове планування та бюджетування: навчальний посібник. Київ. Державний університет телекомунікацій. 2021. 130 с.
36. Хромушина Л. А. Особливості фінансового планування діяльності підприємств малого бізнесу. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 23. С.574-578
37. Царук В.О. Вітчизняні та зарубіжні методи обліку витрат: порівняльна характеристика. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації міжнародний. Науковий журнал. Вип. 12. 2017. С. 49–57.
38. Шевченко П.В. Управління виробництвом: теорія і практика. Харків: ХНТУСГ, 2020. 315 с.
39. Шумський С.О. Планування та організація виробництва на підприємстві: сучасні моделі та інструменти. Київ: Видавництво КНЕУ, 2020. 276 с.

40. Шалева О. І. Організація бізнес-планування і його роль у підвищенні ефективності функціонування інтернет-магазинів. Підприємництво та інновації. 2022. Вип. 25. С. 103-109.
41. Шевців Л.Ю. Управлінський облік : навч. посіб. Львів : 7, 2022. 642 с.
42. Яловега Л.В. Проблематика обліку витрат і калькулювання собівартості продукції молочного скотарства. Ефективна економіка. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7427>. (дата звернення: 05.12.2024).
43. Яловега Л. В., Лега О. В., Прийдак Т. Б. Управлінські рішення: аналіз релевантності облікової інформації. Причорноморські економічні студії. 2022. № 74. С. 227–233
44. Dairy Industry Report 2021: Global Trends and Regional Insights. New York: International Dairy Federation, 2021. 190 p.
45. Infagro. URL :<https://infagro.com.ua/ua/2023/10/25/leonid-tulush-zaviduvach-viddilunnts-iae-molochna-galuz-za-voyennogo-stanu/>
46. Latifundist. URL: <https://latifundist.com/cards/82-korova-u-dvori-to-i-harch-na-stoli-yak-vizhivaye-molochna-galuz-ukrayini-pid-chas-vijni>
47. Молочний альянс. URL: <https://milkalliance.com.ua>
48. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/cg.htm
49. Agroportal. URL: <https://agroportal.ua/news/zhivotnovodstvo/promislove-virobnictvo-moloka-prodovzhuye-zrostati>
50. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3925484-u-zovtni-ukraina-skorotila-obsagi-eksportu-ta-importu-molocnih-produktiv-asociacii-virobnikiv.html>
51. Milkalliance. URL: <https://milkalliance.com.ua/company/inform/yagotinskij-maslozavod/>

ДОДАТКИ

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
Бухгалтерського обліку 1 "Звітний звіт про фінансову звітність"

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТІНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	Дата (рік, місяць, число)	КОДІА
Територія	Київська	за ЄДРПОУ	2024 01 01 00449003
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з додатковою відповідальністю	за КАТОПТ	UA3204021000004429
Вид економічної діяльності	Переробництво молока, виробництво масла та сиру	за КОСІП	250
Середня кількість працівників	2 921	за КВЕД	10.51
Адреса, телефон	вулиця Шкваріса, буд. 213, м. ЯГОТІН, БОРИСПІЛЬСЬКИЙ РАЙОН, Київська обл., 07700, Україна	55663	

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого вказуються в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "у" у відповідній клітині):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2023 р.

Форма №1 Код за ДСУД 1901001

А К Т И В	Код радян	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1 528	1 293
первісна вартість	1001	11 381	9 526
накопичена амортизація	1002	10 053	8 231
Незвернені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	390 341	413 608
первісна вартість	1011	811 317	808 932
знос	1012	421 376	483 324
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокові дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гроші	1050	-	-
Відстрочені інвестиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих управлінських резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	32 020	30 570
Усього за розділом I	1095	424 089	447 473
II. Оборотні активи			
Залиси	1100	165 465	192 392
виробничі запаси	1101	117 522	106 103
незавершене виробництво	1102	6 381	9 745
готова продукція	1103	37 927	70 083
товари	1104	3 435	6 661
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дивіденди переотримувачів	1115	-	-
Високі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцією, товари, роботи, послуги	1125	592 908	623 833
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за податковими зобов'язаннями	1130	11 642	25 628
з бюджетом	1135	12 613	14
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	56	68
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	806 329	831 338
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 977	206
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	7 818	41 043
готівка	1166	4	2
реклами в банках	1167	7 814	41 041
Витрати майбутніх періодів	1170	452	-
Частка переотримувача у управлінських резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-

резерв збитків або резерв належних виплат	1182	-	-
резерв незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	4 470	2 165
Усього за розділом II	1195	1 604 930	1 717 107
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	2 029 019	2 164 580

Пасив	Код рідка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (найвищий) капітал	1400	3 797	3 797
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 528	1 528
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	679 715	934 870
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	685 040	940 195
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	27 913	13 937
Інші довгострокові зобов'язання	1515	225 982	225 359
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інших страхових резервах	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	253 895	239 316
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	366 248	485 430
Векселі видачі	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	21 756	22 609
товари, роботи, послуги	1615	214 804	244 287
розрахунками з бюджетом	1620	33 616	25 101
у тому числі з податку на прибуток	1621	4 681	6 811
розрахунками зі страхування	1625	2 301	2 721
розрахунками з оплати праці	1630	7 979	9 913
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	641	579
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1 774	1 774
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	409 228	154 117
Поточна кредиторська заборгованість за страхового діяльності	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	24 879	31 639
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6 858	6 899
Усього за розділом III	1695	1 090 084	985 069
IV. Зобов'язання, пов'язані з оборотними активами, утримувані для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Усього за розділом IV	1800	-	-
Баланс	1900	2 029 019	2 164 580

Керівник
Головний бухгалтер

ПРИЛІШКО ІГОР ЛЕОНІДОВИЧ

Каплій Оксана Олександрівна

1. Коэффициент административного территориального единства та територій територіальних громад.
2. Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ІНТЕРНЕТ-МОНІТОРОМ
ТОР АК «Кривий Ріг»

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	2024	01	01
			00446003		

(найменування)
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2023 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4 857 266	3 736 091
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 979 309)	(3 090 847)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	877 957	645 244
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	19 109	47 017
у тому числі:	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(44 464)	(37 602)
Витрати на збут	2150	(367 149)	(296 742)
Інші операційні витрати	2180	(41 416)	(65 926)
у тому числі:	2181	-	-
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	444 037	291 991
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 836	1 745
Інші доходи	2240	1 390	882
у тому числі:	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(138 408)	(116 777)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	308 855	177 841
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(53 695)	(22 202)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	255 160	155 639
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

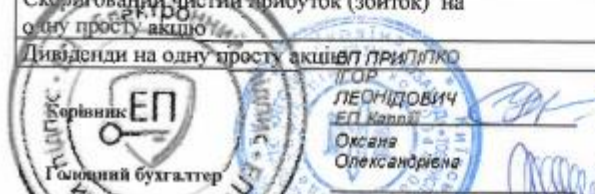
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	255 160	155 639

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 246 084	2 634 094
Витрати на оплату праці	2505	249 790	195 918
Відрахування на соціальні заходи	2510	52 222	47 339
Амортизація	2515	73 423	75 141
Інші операційні витрати	2520	288 693	200 416
Разом	2550	3 910 212	3 152 908

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

ПРИЛІПКО ІГОР ЛЕОНІДОВИЧ

Копій Оксана Олександрівна

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	Дата (рік, місяць, число)	2024	01	01
			за ЄДРПОУ		
(найменування)					

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за Рік 2023 р.

Форма №3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	6 211 095	4 855 631
Повернення податків і зборів	3005	-	16
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	4 889	3 105
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	-	-
Надходження від повернення авансів	3020	122 747	181 264
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	934	682
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	1	35
Надходження від операційної оренди	3040	-	-
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Надходження від страхових премій	3050	-	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	1 691	2 591
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(5 420 617)	(4 730 617)
Праці	3105	(204 169)	(161 536)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(54 868)	(43 471)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(286 052)	(171 939)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(51 564)	(17 521)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(181 555)	(112 244)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(52 933)	(42 174)
Витрачання на оплату авансів	3135	(571)	(375)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(-)	(-)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(-)	(-)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(7 579)	(6 938)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	367 501	-71 552
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	-	-
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Надходження від погашення позик	3230	23 800	8 000
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Інші надходження	3250	52 500	-

Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(-)	(-)
необоротних активів	3260	(109 425)	(37 742)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)
Витрачання на надання позик	3275	(8 000)	(59 626)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(-)	(-)
Інші платежі	3290	(328 923)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-370 048	-89 368
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	596 120	5 583 619
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(-)	(-)
Погашення позик	3350	491 614	5 388 029
Сплату дивідендів	3355	(5)	(-)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(68 683)	(59 059)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(-)	(-)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	-	-
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(-)	(-)
Інші платежі	3390	(-)	(-)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	35 818	136 531
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	33 271	-24 389
Залишок коштів на початок року	3405	7 818	31 692
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	(46)	515
Залишок коштів на кінець року	3415	41 043	7 818

ПРИЛІШКО ІГОР ЛЕОНІДОВИЧ

Каплій Оксана Олександрівна

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Кроу Україна»

26.04.24

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	(5)	-	-	(3)
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом зміни капіталі	4295	-	-	-	-	255 155	-	-	255 155
Залишок на кінець року	4300	-	-	-	1 528	934 870	-	-	940 195

ПРИЛІПКО ІГОР ЛЕОНІДОВИЧ

Каплій Оксана Олександрівна

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Кроу Україна»

26.04.24. *Генеральний директор*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	-	-	-	-
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом зміни в капіталі	4295	-	-	-	-	155 639	-	-	155 639
Залишок на кінець року	4300	3 797	-	-	1 528	679 715	-	-	685 040

Керівник
Головний бухгалтер

Сергію
Олександровичу
ЕП Каплій
Оксана
Олександрівна

Косяченко Сергій Олександрович

Каплій Оксана Олександрівна

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Кроу Україна»
26.04.2017 / [Signature]

бухгалтерського обліку і "Заставля вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	Дата (рік, місяць, число)	2023 01 01
Територія	КИЇВСЬКА	за ЄДРПОУ	00446003
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з додатковою відповідальністю	за КАТОТТГ ¹	UA32040210010094429
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво мила та сиру	за КОПФГ	250
Середня кількість працівників	900	за КВЕД	10.31
Адреса, телефон	вулиця Шевченка, буд. 213, м. ЯГОТИНЦЬ, ЯГОТИНСЬКИЙ РАЙОН, КИЇВСЬКА обл., 07700	55663	

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2022 р.

Форма №1 Код за ДКУД: 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2 901	1 528
первісна вартість	1001	11 532	11 581
накопичена амортизація	1002	8 631	10 053
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	417 251	390 541
первісна вартість	1011	773 761	811 917
знос	1012	356 510	421 376
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1033	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	936	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	11 491	32 020
Усього за розділом I	1095	432 579	424 089
II. Оборотні активи			
Запаса	1100	165 657	165 465
виробничі запаси	1101	75 361	117 522
незвершене виробництво	1102	6 854	6 581
готова продукція	1103	80 394	37 927
товари	1104	3 048	3 435
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахувачів	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	425 104	592 908
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	8 229	11 642
з бюджетом	1135	1 967	12 613
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	24	56
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	495 782	806 529
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9 330	2 977
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	31 692	7 818
готівка	1166	2	4
рахунки в банках	1167	31 690	7 814
Витрати майбутніх періодів	1170	377	452
Частина перестрахування у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	3 879	4 470
Усього за розділом II	1195	1 142 041	1 604 930
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	1 574 620	2 029 019

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 797	3 797
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у довідках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 528	1 528
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	524 076	679 715
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	529 401	685 040
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	41 870	27 913
Інші довгострокові зобов'язання	1515	205 704	225 982
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату диск-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	247 574	253 895
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	378 396	366 248
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська зборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	22 096	21 756
товари, роботи, послуги	1615	228 624	214 804
розрахунками з бюджетом	1620	2 338	33 616
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	4 681
розрахунками зі страхування	1625	1 715	2 301
розрахунками з оплати праці	1630	6 151	7 979
Поточна кредиторська зборгованість за одержаними авансами	1635	142	641
Поточна кредиторська зборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1 774	1 774
Поточна кредиторська зборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	131 761	409 228
Поточна кредиторська зборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	18 337	24 879
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6 311	6 858
Усього за розділом III	1695	797 645	1 090 084
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
У чиста вартість активів державного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	1 574 620	2 029 019

Керівник

Головний бухгалтер

Косаченко Сергій Олександрович

Каплій Олександра Олександрівна

¹ Кошифікатор адміністративно-територіальних одиниць за територіальних громад.

² Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Кроу Україна»

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
"ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"**

за СДРП/ОУ

00446003

(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за

Рік 2022

р.

Форма № 2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 736 091	3 103 661
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 090 847)	(2 784 504)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	645 244	319 157
збиток	2095	(-)	(-)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	2105	-	-
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	47 017	23 650
<i>у тому числі:</i>	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(37 602)	(33 130)
Витрати на збут	2150	(296 742)	(254 742)
Інші операційні витрати	2180	(65 926)	(34 147)
<i>у тому числі:</i>	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	291 991	20 788
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 745	1 512
Інші доходи	2240	882	58 650
<i>у тому числі:</i>	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(116 777)	(87 142)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(57 127)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	177 841	-
збиток	2295	(-)	(63 319)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(22 202)	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	155 639	-
збиток	2355	(-)	(63 319)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	155 639	(63 319)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2 634 094	2 237 345
Витрати на оплату праці	2505	195 918	168 573
Відрахування на соціальні заходи	2510	47 339	38 327
Амортизація	2515	75 141	79 243
Інші операційні витрати	2520	200 416	197 946
Разом	2550	3 152 908	2 721 434

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Косяченко Сергій Олександрович

Калпійт Оксана Олександрівна

Підприємство ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ З ОГРАНИЧЕНОЮ
 МАСЛОЗАВОД"
 (найменування)

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
 за Рік 2022 р.

Форма №3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	4 855 631	4 176 191
Повернення податків і зборів	3005	16	-
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	3 105	8 298
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	-	-
Надходження від повернення авансів	3020	181 264	259 493
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	682	257
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	35	41
Надходження від операційної оренди	3040	-	-
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Надходження від страхових премій	3050	-	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	2 591	58 805
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(4 730 617)	(4 169 760)
Праці	3105	(161 536)	(141 702)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(43 471)	(38 271)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(171 939)	(117 726)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(17 521)	(499)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(112 244)	(80 189)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(42 174)	(37 038)
Витрачання на оплату авансів	3135	(375)	(-)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(-)	(-)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(-)	(-)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(6 938)	(8 044)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-71 552	27 582
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	-	-
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Надходження від погашення позик	3230	8 000	7 000
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Інші надходження	3250	-	-

Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(-)	(-)
необоротних активів	3260	(37 742)	(44 589)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)
Витрачання на надання позик	3275	(59 626)	(7 000)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(-)	(-)
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-89 368	-44 589
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Находження від:			
Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	5 583 619	9 023 849
Находження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(-)	(-)
Погашення позик	3350	5 388 029	8 749 790
Сплату дивідендів	3355	(-)	(211 183)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(59 059)	(24 433)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(-)	(-)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(-)	(-)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(-)	(-)
Інші платежі	3390	(-)	(-)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	136 531	38 443
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-24 389	21 436
Залишок коштів на початок року	3405	31 692	10 217
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	515	39
Залишок коштів на кінець року	3415	7 818	31 692

Керівник

Головний бухгалтер

Косяченко Сергій Олександрович

Каплій Оксана Олександрівна

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Кроу Україна»

д.д. 04.23 / Сергій П.В.1